

Upravištevna Ljubljana, Knafljeva
ulica 6 — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125, 8126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 1392, 8492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7,
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Klemenčeva ul. št. 2,
Telefon št. 190.
Računi pri pošti: Ljubljana št. 11 842, Praga št. 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25,—
Za tuzemstvo Din 40,—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
8122, 8123, 8124, 8125, 8126 Maribor,
Grajski trg 7, telefon št. 24-55.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Beseda in dejanje

Včeraj smo čitali v »Slovenec« uvodniku nekaj prav tehtnih besed o politični morali. Glasilo katoliške akcije bridko toži nad razdiralnim delom onih, ki neprestano hujkajo ene proti drugim, jih delijo v dva tabora, rušijo mir in slovo in skupnem domu. Pred očmi se mu dviga prived španske državljanske vojne, ko gleda, kako se stranke ne znajo v svoji medsebojni borbi brzdati v neukrojeni želji po neomejeni oblasti in zaslužnjaku lastnega rodu in bratske krvi. Zaskrbljeno ugotavlja »Slovenec«, da tvori notranji razdor resno nevarnost za složno in mirno državno življenje, ter obsoja ono besno klikarstvo, ki na vsak način hoče vladati...

Že smo mislili, da je »Slovenec« šel vase in da v potrebnem samospoznanju pričene uvidevati, kako daleč so nas pripeljale njegove politične in moralne metode. Po njegovi in njegovih gospodarjev krivici, je danes narod res razklan v dva tako hudo si sovražna tabora, da morda še nikdar niso bila politična nasprotstva tako zaostrena, kakor so danes. Slovenčevci so predvsem napredne in nacionalne ljudi proglasili za narodne izdajalce, postavili so narod pred alternativo, naj izbira med Rimom in Moskvo, prenesli so politična nasprotstva na vsa polja gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja in v strem-ljenju po uničenju političnega protivnika se niso ustavili pred nobeno posledico. Ne z argumentom, temveč s silo — to je njihov program. Ne z iskreno besedo in dostojno diskusijo, temveč s potvorbo in demagogijo vodijo borbo. Ne priznati človeku drugačnega mišljenja, poštene volje in stvarnosti, slikati ga kot pravega roparja ljudskih pravic, klevetati kot zaveznika vseh mogočih neprijateljev naroda in države — ta metoda se je pri gospodi, ki sedaj v trenutnem iztreznjenju preplašeno gleda okrog sebe, na žalost razvila do popolnosti, napram kateri se zdijo nekdanji Šušteršič-Lampetovi časi prava idila.

Toda, ne bojte se, pesimisti! »Slovenec« je ostal sam sebi zvest. V svetlem trenutku je ugotovil objektivno stanje, ali takoj na to se je odločil, da krivdo klan — na druge. In že je sredi nove kampanje, popolnoma po receptu, ki ga v prvem delu svojega uvodnika tako obžaluje. Preden je namreč glasilo katoliške akcije svoj članek do konca napisalo, se je zopet z vsemi močmi napenja, da bi svoje politične nasprotnike, o katerih pri drugih prilikah trdi, da jih prav za prav že več ni, obdolžilo vsega onega, kar slovenčevci na tako žalosten način sami uganjajo. Vrača se zopet na famozno okrožnico. Res je, da je sedaj postal previdnejši in da si tam, kjer se tako rekoč oficiočno izraža, ne upa več naravnost obrekovati in se umika, češ »ne moremo trditvi z matematično gotovostjo, iz katerega tabora opozicije je izšla ideja tega letaka«, ali »na vsak način« so mu zanj odgovorni vsi, ki so politični nasprotniki bivše SLS!

Vprašamo se, zakaj pa? Glavni »Slovenčev« argument je ta, da je bil namreč »anonimne firme«, naj bi letaki prišli v roke svoj javnosti. Ako je to res, potem je »anonimna firma« dobila v »Slovenec« pomagala, da si boljše želeli ni mogla. Glasilo katoliške akcije je smatralo za potrebno, da letak v celoti objavi in šele z njegovo pomočjo je torej namreč popolnoma dosegel! Svrha je bila, pravi »Slovenec«, denuncirati bivšo SLS na vladnem mestu. Toda to »vladno mesto« ni nihče drugi, nego bivša SLS, ki ima preko kombinacije JRZ vso oblast v rokah!

Silno ogorčen je »Slovenec« nad vsebino okrožnice. Mi smo že včeraj ugotovili in deloma pokazali, da se v letaku nahaja v zgoščeni in morda zaostreni obliki premnogo tega, kar isti »Slovenec« in njegovi pobratimi dosti-krat zavito, dostikrat pa kar naravnost objavljajo in dopovedujejo svojim čitateljem. Odnosaji do pravoslavne cerkve bi v resnici morali biti taki, kakor sedaj »Slovenec« piše, da so. Na žalost je stvar precej drugačna. Naj se tu omejimo le na to, da opozorimo na nedavne grde klevetniške pamflete, ki jih je objavljala »Slovenec« proti namestniku paroharja in sedanjemu najvišjemu dostojanstveniku pravoslavne cerkve mitropolitu Dositeju. Z zadoščanjem je treba zabeležiti izjavo ljubuzni do jugoslovenske vojske. Ponosa na njo in brez-pogojnega zaupanja v njo. Ta naša jugoslovenska vojska ima svoje najgloblje korenine v narodnem edinstvu in je hvala bogu nepremagljivi čuvaj jugoslovenske zastave in misli. Tega ne bi smel pozabiti nikdo in nikdar. Kako je z ogorčenjem »Slovenec« nad podtika-njem, da bi hotela »katoliška obramba« krvavo revitucijo, smo pokazali že včeraj, ko smo citirali krvavo pest iz »Domoljuba«...

Končno naj rečemo še to-le: Ni bilo dobro in ne pametno, da je glasilo katoliške akcije dalo letaku tako široko publiciteto, saj je s tem ustreglo

SESTANEK VODILNIH NEMŠKIH IN ITALIJANSKIH DRŽAVNIKOV

Iz Monakova bosta Mussolini in Hitler s svojim spremstvom odpo-tovala v Goeringovo lovsko koč

Berlin, 23. septembra. b. Iz zanesljivega vira se doznava, da bo Mussolini dan po svojem prihodu v Nemčijo (torej po sprejemnih svečanostih v Monakovem odpo-toval v Schorfheide, kjer bo posetil generala Göringa v njegovi lovski koči. V političnih krogih so mnenja, da bo ta sestanek po-litično najpomembnejši, ker bosta Mus-solini in Hitler s svojim spremstvom odpo-tovala v Goeringovo lovsko koč. Tako tudi Hitler in grof Ciano, tako da bo to dejansko »sestaneke štirih«, kakor ga že sedaj imenujejo v Berlinu. V uradnih kro-gih ističejo petdarjajo, da ni računati z novimi pisanimi sporazumi med Italijo in Nemčijo. Sklicujejo se pri tem tudi na Cianoovo izjavo v italijanski reviji »Illustrazione Italiana«, v kateri poudarja italijan-ski zunanji minister, da po berchtesgadens-kih protokolih med Italijo in Nemčijo ni potreben noben nov sporazum, ker so na-vedeni protokoli praktično dovolj izčrpani. Sestaneke štirih bo potemtakem služil pred-vsem »zmenjavi misli glede na najnovejši mednarodni razvoj. Ker se istočasno pojav-lja pomirjenje med Italijo in obema za-padnima velesilama, je še celo verjetno, da Mussolinijev obisk v Nemčiji zares ne bo prinesel nobenih novih političnih senzacij, dasi seveda najrazličnejša ugibanja niso po-vsem izključena. Morda pa je prav ta okol-nost vzrok, da v berlinskih diplomatskih krogih pripisujejo sestanku štirih glavnih voditeljev Italije in Nemčije za bližnji mednarodni razvoj posebno važen pomen.

Nemčija o novih sredozemskih pogajanjih

Berlin, 23. septembra. b. Po francoski in angleški diplomatski akciji doseženo priprav-ljenost Italije za sodelovanje pri izvajanju

sredozemskega pomorskega nadzorstva ozna-čuje nemško časopisje kot pomemben napre-dek. Seveda listi pri tem ne pozabljajo opo-zoriti na protitalijanski napad na nyonski konferenci kjer so bili brez italijanskega so-delovanja sprejeti sklepi, na katerih je bila Italija živo zainteresirana. Uradni krogi ka-žejo veliko zadovoljstvo glede na nov raz-voj, ki prinaša nekoliko pomirjenja v dose-daj zelo napete odnose med obema bloka-ma velesil. Značilno pa je, da v Berlinu ne računajo z naglim sporazumom na novi osnovi, kar vzbuja ponekod domnevo, da je namen italijanske akcije samo zavlačevanje končne odločitve.

Francija in Mussolinijev obisk v Nemčiji

Pariz, 23. septembra. b. Včeraj in danes kažejo v uradnih krogih nekoliko več opti-mizma glede na novi razvoj mednarodnega položaja po italijanskem pristanku na so-delovanje pri izvajanju pomorskega nadzo-rstva, dasi ne prikrivajo težkoč, ki jih bo tre-ba še prebroditi, ako naj se dosežejo kon-kretni uspehi že v najbližji bodočnosti. V političnih krogih sodijo, da si je Mussolini s svojo pripravljenostjo za pogajanja v Pa-rižu zelo okrepil svoj položaj napram Nem-čiji, tako da bo njegova beseda v razgovo-rih z nemškimi državniki neprimerno več zalegla kakor ob dosedanjih italijanskih osam-ljenosti. Zaradi italijanskih interesov Mus-solini ne bo mogel pristati na morebitne nemške predloge proti Angliji in Franciji, ker bi to oslabilo tudi njegov položaj. Prav-zato pričakujejo v Parizu Mussolinijev se-stanek s Hitlerjem zelo mirno, ker so pre-pričani, da ne more roditi nobenih sen-zacij.

Pred pariško konferenco

Italijanska vojna mornarica bo lahko skupno s franco-sko in angleško izvrševala nadzorstvo na vsem Sredo-zemskem morju

Rim, 23. septembra. o. Posvetovanje ita-lijanskih, francoskih in angleških pomor-skih strokovnjakov se bo začelo, kakor se danes zatrjujejo v diplomatskih krogih, že prihodnji ponedeljek v Parizu. Italijanska vlada je prvotno predlagala, naj bi se ita-lijanski mornarici prepustil v kontrolo pas med Sicilijo in Libijo na temelju sklepov nyonske konference, Anglija in Francija pa na to nista pristali, ker bi morali v tem primeru docela izpremeniti ves načrt po-morske kontrole. Italijanska vlada je se-daj pristala, da naknadno podpiše nyonski sporazum in se zadovolji s tem, da Fran-cija in Anglija praktično uredata sode-lovanje Italije pri pomorski kontroli. Ita-lijanski mornarici se bo omogočilo, da sku-pno s francosko in angleško mornarico izvršuje nadzorstvo na vsem Sredozemskem morju. Kljub temu piše, današnja »Tribuna«, da posvetovanja pomorskih strokov-njakov, ki naj uredijo sodelovanje Italije, ne bodo tako hitro končana in da se bodo zavlekla do srede oktobra. List domneva, da hočeta Francija in Anglija počakati na to, kakšne sodeve bo rodil Mussolinijev sestanek s Hitlerjem.

Corbinova sporočila Edenu

London, 23. septembra. o. Francoski poslanik Corbin je imel danes dolgo kon-ferenco z zunanjim ministrom Edenom. V

dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da sta pri tej priliki razpravljala v glavnem o vprašanju tujih prostovoljcev v Španiji, ki ga je načel tudi Delbos v Ženevi v raz-govorih z italijanskim delegatom Bova-scoppom. Splošno prevladuje ne samo v Londonu, marveč tudi v Parizu prepriča-nje, da bo ob priliki konference pomor-skih strokovnjakov v Parizu prišel v raz-pravo ves kompleks španskih vprašanj. Corbin je opozoril angleško vlado, da via-da v francoski javnosti veliko razburje-nje, ker namerava Italija po nasvetu mar-šala Badoglio poslati generalu Francu na pomoč cel armijski zbor. Francoska vlada nima namena ukiniti kontrole na franco-sko-španski meji, vendar pa bo prisiljena to storiti, če bo Italija pošiljala v Španijo nove oddelke. »Echo de Paris« piše obšir-no o tem in naglašja, da ima Italija sedaj v Španiji dva ekspedicijska zbora s skup-no 100.000 vojakov. Razen tega so Italijani zasedli Mallorco, s čimer je ogrožena tudi francoska obramba in najvažnejša pomor-ska pot.

Negrin pri Chautempsu

Pariz, 23. septembra. AA. Predsednik vlade Chautemps je danes sprejel predse-dnika valencijske vlade Negrina.

Italijanska zagotovila francoski vladi

Važni razgovori francoskega zunanjega ministra Yvora Delbosa z italijanskim zastopnikom v Ženevi

Ženeva, 23. septembra. b. Prvič, odkar se Italija ne udeležuje več zasedanj ženevske ustanove, sta se včeraj sestala na daljši razgovor francoski zunanji minister Delbos in italijanski zastopnik v Ženevi Bovas-coppa. Državnika se v svojem razgovoru, ki je trajal skoro dve uri, nista omejila le na pe-rečne mednarodne probleme, temveč sta proučila ves mednarodni položaj, zlasti tudi vprašanje italijanskega sodelovanja z Dru-štvom narodov. V poučenih krogih navajajo podrobno naslednja vprašanja: 1. Abesinska zadeva, 2. pomen osi Rim-Berlin, 3. Sredo-zemsko vprašanje in 4. ves kompleks vprašanj, ki je v zvezi s špansko afero.

Italijanski zastopnik je opozoril franco-skega zunanjega ministra, da je za Ita-lijo trenutno glavno mednarodno vprašanje priznanje njene abesinske osvoboditve in nje-

nega imperija. Brez tega priznanja so raz-govori o drugih mednarodnih vprašanjih zelo oteženi, če ne celo docela nemogo-či. Glede Sredozemskega zahteva Italija samo priznanje njene popolne enakopravnosti z Anglijo in Francijo.

Delbos je s svoje strani opozoril italijan-kega zastopnika na naslednja francoske po-misleke proti Italiji: 1. Francija proučuje z nemirom in zaskrbljenostjo italijanske načr-te o pošiljavi novih čet v Španijo. Tak ita-lijanski korak bi nujno izzval francoske re-presalije. 2. Francija opozarja nadalje Rim na vesti o nadaljnjih italijanskih načrtih v Španiji, zlasti pa na italijansko dozdnevno namero, da se za stalno usidra na Bala-earih.

Po tej medsebojni izmenjavi misli je ita-lijanski zastopnik Bovasoppa v imenu svo-je vlade dal francoskemu ministru vsa po-

širile. Moralo teh užaljenih »dopisov« pa razkriva naivno se ponavljajoča za-hteva, da treba »zlobno Jnsarjev razga-liti« in »naravnost« (a brez katerega koli dokaza!) povedati, »od kod« izvira ta letak...

Tako se nazadnje človek ustavi na vprašanju, kaj je bolj obžalovanja vredno: da se je tak letak sestavil in širil, ali dejstvo, da se sedaj cinčno zlo-razblja za široko objavo in za klevetniško kampanjo proti političnim nasprot-nikom.

tretna zagotovila in jamstva glede italijan-skih namenov v Španiji in Sredozemlju, glede konkretnih dogovorov pa brez sestan-ka z Mussolinijem ne more še nihesar odlo-čiti. Pripomnil je samo, da bodo italijanska pogajanja na novi sredozemski konferenci v Parizu šele tedaj mogoča, ko bosta izme-njala svoje misli tudi Rim in London. Zva-čer se je Bovasoppa še enkrat sestel z Del-bosom in so bila njegova ponovna zagoto-vila še bolj pomirljiva.

Z letali hočejo ustrahovati Kitajce

Okrog 500 japonskih bojnih letal nad južno Kitajsko Veliki požari v Kantonu

Sanghaj, 23. septembra. o. Japonsko le-talstvo je danes razvilo velikopotezno ak-cijo, na katero pa tudi kitajsko letalstvo ni ostalo dolžno odgovora. Japonci so po-slali v boj vzdolž južno-kitajske obale nad 500 letal, med njimi 200 velikih bombni-kov. Japonci skušajo porušiti kitajska mesta in luke, da bi demoralizirali Kitajce in čim prej dosegli svoj cilj. Poleg Nankin-ga so danes ponovno bombardirali tudi Kanton ter druge večje luke in mesta v pokrajini Šantung, kjer so bili dosedaj Ja-ponce vedno v defenzivi. Glavno akcijo vo-dijo letala, ki imajo svoje oporišče na dveh maticnih ladjah v vodah južne Kitajske in pred Sanghajem. Poleg tega se Japonci za svoje letalsko akcijo poslužujejo tudi svojih oporišč na Formozi.

Že včeraj so Japonci z letali najavili, da bodo porušili mesto Kanton do tal in razdeljali tudi železniško progo Kanton-Hankov, tako da po tej progii umik ne bo več mogoč. Pozvali so prebivalstvo, naj se rajši preda. Današnje bombardiranje na jugu Kitajske je bila največja letalska ak-cija zadnjega časa. Prva japonska letala so se pojavila že v zgodnjih jutranjih urah in so bombardirala najprej središča mesta, pozneje pa so začela obmetavati z bom-bami tudi zunanje okraje in okolice. Do-dim so japonska letala sprva bombardirala samo vojaške objekte, so pozneje metala eksplozivne in zažigalne bombe tudi na hiše civilnega prebivalstva. Nastali so ogromni požari, eksplozivne bombe pa so zahtevale tudi veliko število smrtnih žrtev. Spritne letalske baterije Kitajcev brez moči. Šele, ko so prihitela kitajska letala so se po hudi bitki v zraku morali Japonci umakniti. Piloti kitajskih lovskih letal so se izkazali za mnogo bolj spretni kakor japonski in je kazalo, da bodo zajeli celo vrsto japonskih letal. Kitajcem se je že po-srečilo oddvojiti 10 velikih kitajskih bomb-nikov, izmed katerih so dva že sestrelili, tedaj pa so jih napadli na pomoč poslani japonski lovci, nakar se je japonskim bombnikom posrečilo pobegniti.

Strahote japonskega bombardiranja

Nanking, 23. septembra. b. Pri včerajš-njem japonskem letalskem napadu na mesto, ki se ga je udeležilo okoli 100 ja-ponskih letal, je bilo ubitih nad 100 me-šanov, med njimi tudi mnogo tujecev. Šte-vilo ranjenih je še večje. Sodijo, da so ja-

Odstop predsednika turške vlade

Carigrad, 23. septembra. o. Uradno poro-čajo, da je predsednik republike Kemal Ata-türk na lastno prošnjo razrešil generala Ismeta Inenija dolžnosti ministrskega pred-sednika. Kot vzrok za odstop Inenija navaj-a njegovo rahlo zdravje in izčrpanost. Ineni bo odpotoval na zdravljenje v inozem-stvo. Za njegovega naslednika je imenovan dosedanj gospodarski minister Nela Bajar, ki je že danes prevzel posle predsednika vlade. Veti o nameravani ostavki zunanjega ministra Ruždi Arasa v vladnih krogih od-ločno demantirajo.

Londonerry v Berlin

London, 23. septembra. Lord Londonerry, bivši leader angleške laburistične stranke, je na povabilo generala Göringa odpo-toval v Berlin.

pionska letala zmetala za okoli 50 ton bomb.

Japonci pa svojih letalskih napadov niso omejili samo na Nanking. Razen v Nan-kingu in Kantonu so izvedli več obstre-ljevanj iz zraka tudi na mestih Kjangin na reki Jangce ter na Tinan.

Umik poslanikov iz Nankinga

Nanking, 23. septembra. g. Diplomatski zastopniki Anglije, Francije in Italije so odšli na vojne ladje, ki so zasedane pred Nankingom. Ker je ameriški diplomatski zastopnik isto storil že včeraj, sta izmed za-stopnikov večeril samo še nemški in ruski poslanik o-tala v svojih uradnih poslopih.

Ameriški in francoski protest v Tokiju

Washington, 23. septembra. o. Ameriška vlada je po svojem poslaniku v Tokiju po-novno energično protestirala pri japonski vladi zaradi bombardiranja Nankinga. Tudi francoski poslanik v Tokiju je protestiral proti bombardiranju Nankinga in sporočil, da smatra Francija japonsko vlado za odgo-vorno za vse škodo, ki bi nastala tujim državljanom. Večina tujecev je ostala v Nan-kingu, čeprav je kitajska vlada izjavila, da ne more prevzeti nobene odgovornosti za njihovo varnost.

Sklicanje konference devetih sil

London, 23. septembra. o. Na pobudo av-stralskega min. predsednika Brucea glede skupnega nastopa proti Japonski se dozna-va, da namerava Anglija v najkrajšem času sklicati v London ali Pariz konferenco vseh devetih velesil, ki so zainteresirane na Dalj-nem vzhodu.

Negativen nemški odgovor na ženevsko povabilo

Ženeva, 23. septembra. o. Nemški poslanik v Bernu je danes izročil tajništvu Društva narodov odgovor svoje vlade na povabilo po-svetovalnega odbora 23torice k sodelovanju pri akciji za likvidacijo spora na Daljnem vzhodu. Nemčija je svoje sodelovanje od-rekla, kar utemeljuje s tem, da noče imeti opravka s politiki, ki so še zadnje dni hudo žalili Hitlerja, kakor n. pr. Litvinov in Ne-grin, ki sta prav tako člana omenjenega od-bora.

Madžarska pomirljivost

V poučenih krogih zatrjujejo, da bodo že v kratkem urejena vsa sporna vprašanja med Madžarsko in Malo antanto

Budimpešta, 23. septembra. b. O poteku pogajanj med madžarskim zunanjim minis-trom Kanyo in zastopniki držav Male an-tante v Ženevi poročajo iz poučenih kro-gov naslednje podrobnosti: Pogajanja med Madžarsko in Malo antanto kot celoto so se dejansko pričela že pred meseci. Tedaj sta se madžarski poslanik v Bukarešti in rumunski zunanji minister Antonescu prvi-č sestala z namenom, da natančno pro-učita možnosti in način zblizanja maloan-tantnih držav z Madžarsko. O prvih razgo-vorih je rumunski zunanji minister natančno informiral tako Beograd kakor Prago. Zdi se, da je pri dosedanjih stikih med odgovornimi državniki ene in druge stranke igral zelo pomembno vlogo poljski zunanji minister Beck, ki je po poslednjih razgovorih z rumunskimi državniki nasto-pil kot posredovalec. Ob sinajski konfe-renci Male antante so se pogajanja nada-ljevala v obliki konkretne izmenjave pred-logov. Na tej osnovi so se pred tedni obno-vila pogajanja v Ženevi.

O vprašanju zopetne oborožitve Ma-džarske ni baje nobenega nesporazuma več. Odstranjen je, kakor zatrjujejo v poučenih krogih, vse dosedanje ovire za ureditev tega vprašanja na način, ki bo zadovoljil obe stranki. Glede manjšinskega vprašanja se zdi, da so državniki že precej blizu formuli, ki bo na eni strani upoštevala madžarsko zaskrbljenost za usodo madžarskih manjšin v maloantant-nih državah, na drugi strani pa v enaki meri tudi upravičene pridržke držav Male antante, ki smatrajo vprašanje madžarskih manjšin za izrazito notranjepolitično vpra-

šanje. Verjetno je, da bodo države Male antante skupno izjavile, da žele to vprašanje same urediti. Niti v Beogradu niti v Pragi ne bi mogla taka ureditev naleteti na odpor, saj lahko sleherni objektivni opazovalec prizna, da uživajo v Jugoslaviji in Češkoslovaškem madžarske manjšine vse pravice, ki so jim pogodbeno zajam-čene. Iz Varšave in Prage skušajo sedaj vplivati tudi na rumunsko vlado pomir-jevalno. Praga je pripravljena nekatero pravice madžarskih manjšin celo razširiti, zlasti na šolskem področju.

V Ženevi domnevaajo, da je sedanjo več-jo madžarsko pomirljivost pripisati pred-vsem Mussolinijevemu nasvetu, ki pa je posledica italijanskega sporazuma z Jugo-slavijo.

Van Zeelandova vlada v krizi

Bruselj, 23. septembra. w. Zaradi n-eprotstev med predsednikom Van Zeelan-dom in finančnim ministrom De Manom se je notranjepolitična kriza v Belgiji tako poostila, da govorijo, da bo Van Zeelan-dova vlada jutri odstopila. Ministrski pred-sednik je danes po vrsti sprejel katoliške in liberalne ministre. Socialistični člani vla-de so imeli sami posebno posvetovanje. Kralj je danes sprejel finančnega ministra De Mana.

Točno plačuj »Jutru« naročnino. Varuj svojemu zavarovalniku.

Pred „odločilno bitko“ na Gorjancih

Južna vojska je ustavila prodiranje severne vojske in sedaj sama pripravlja splošni napad — Severnjaki se hitro utrjujejo

Novo mesto, 23. septembra. Noč od srede na četrtek je postala za mnega vojsko težka preizkušnja. Lilo je kakor iz skaf, kakor da so se odprle vse nebeske zatvornice. V Novem mestu je vladala po živahnih dneh koncentracije severne vojske spet tišina, ki so jo samo od časa do časa prekinjali motorji motociklov, s katerimi so drveli skozi temo in dež razni orodnanci, ki skrbje za zvezo med posameznimi oddelki severne armade.

Včeraj se je končalo iskanje neposrednih stikov med prednjimi stražami rdeče in modre vojske. Preko noči so dovršili tudi potrebno zavarovanje postojank bolj eksponiranih enic. Kljub strašnim nalivom je na vseh postojankah obeh vojsk vso noč vladala naravnost mrzlično tvevanje.

Težka preizkušnja trenskih oddelkov

Obe vojski sta izbrali noč predvsem za preskrbo svojih oddelkov s hrano, strelivom in ostalim materialom, ki je potreben za moderno vojskovanje. Trenski oddelki severne in južne vojske so pokazali prav v tej neugodni noči, da so povsem dostavili svojim težkim nalogam. Po vseh cestah v smeri proti izpostavljenim postojankam, ki so jih zasedle enice severne in južne vojske, so se pomikale vso noč dolge kolone trenskih vozov, s katerimi so vozili četa kruha in živila za današnji dan. Poleg tega so poneli preskrbeli vse enice tudi z vodo, kar opravljata posebna motorizirana oddelka pri obeh vojskah. V prehranjevalnih bazah je bila sprito dežja in vetra služba nad vse težavna, a vendar se je vse odlično in naglo razvijalo. Vse enice so bile brez najmanjšega zastoja preskrbljene z vsem potrebnim.

Preskrba s slamo

Problem zase je bila preskrba čet s slamo. Nekatere vagonov teža blaga so poneli prepejali na vse postojanke, tako da so si lahko vojski s slamo postali na premočenih tleh pod šotori. Komandanti enic so se nadvse potrudili, da so bile njihove čete čim bolj preskrbljene s slamo. Tako jim je tudi zares uspelo zagotoviti četam kljub slabemu vremenu možnost, da so prebile ostanke noči na suhem in toplem in se dobro odpočile. Vojski so zaradi tega kljub vsem težavam s skrajno slabim vremenom ohranili svoj nezlomljivi borbeni duh in sijajno razpoloženje.

Za „rdečo“ fronto

K sreči je pričelo v prvih jutranjih urah deževje ponačariti in s svetlo se je pojavile nove nade, da bo današnji dan vedrejši od včerajšnjega. Zopet smo se že na vse zgodaj odpravili preko Gorjancev, da si ogledamo razvoj operacij na maneverskem terenu med Kolpo in gorami. Naglo so izginile pod nami serpentine na gorjanskim klančih, za katerimi se onkraj razprostira »fronta« severne in južne vojske. Oba vrhovna poveljnika sta poneli izločila včeraj angažirane dele svojih brzih odredov, konjenico, kolesarje in motorizirane čete, namesto njih pa razvrstila na vseh postojankah, ki so jih včeraj zavzeli brzi odredi, močne enice pehote. Četa preko Gorjancev je bila danes kakor izumrla. Vojakov ni bilo opaziti skoraj nikjer. Nad njo so brnela svojo pesem le letala, iz katerih so opazovalci pregledovali teren in iskali skrite čete. Nihče ne bi mogel več spoznati, da je bilo včeraj to v okolici na desetiščah vojakov z vsemi potrebnimi pripravami.

V gozdišču desno od nas je razprostrta po livadi velika bela ponjava za znamenje severnjakim letalom, da se nahaja v bližini strelskega vodstva težkega topništva severne vojske. Na to mesto mečejo letali svoja izvidniška poročila v posebnih kasetah. Težke havbice že od ranega jutra obdelujejo prometne zveze na južni strani Gorjancev, po katerih napreduje čete južne vojske. Streljaj stran je radijska oddajna in sprejemna postaja, ki je nenehoma v bežični zvezi z letali, tako da opazovalci lahko z letal dirigirajo artiljerijski ogenj težkih brdskih baterij severne vojske. S temi je radijska stanica v zvezi po telefonu.

Pri dravski diviziji

Prodremo skozi gozdiček in nenadoma se znajdemo v štabu dravske divizije, ki je prebil noč na izvidniški postojanki pod dobro skritimi šotori. Pozdravimo poveljnika dravske divizije generala Lazarja Tončiča, ki je prav tedaj diktiral neka povelja pod svojim šotorom. V štabu smo se srečali s celo vrsto znanih obrazov. Opazili smo tudi silnega kapetana Brajloviča, ki je jedva zlezal skozi temo odprtino svojega šotora. Pomenkujemo se s šoferji štaba, ki se hvalijo, da so najbolj prebili dolgo deževno noč. Zlezli so pod strehe svojih z vejami zakritih avtomobilov in vse nočne ure sladko spresali.

Zapustili smo prijazni štab naše domače divizije, ki je pokazala že pri dosedanjih operacijah, da spada med najboljše enice naše vojske. Vsi njeni pripadniki od najvišjih starešin do kaplarjev in redov so storili vse, kar je bilo v njihovih močeh.

Preko fronte

Spuščamo se spet po klančih navzdol proti Beli Krajini. Operacije obeh armad so v polnem razvoju. Pozdravljata nas tudi še sonce, ki razliva svoje žarke nad prelepo pokrajino med Gorjanci in Kolpo, da leži kakor na dlani pred nami. Od časa do časa srečavamo orodnance na konjih, kolesih ali motociklih, ali pa patrolje severne vojske, ki se prebijajo po terenu, skrbno se pod drevmi skrivajoč pred nevarnimi sovražnimi letalci.

Ze čujemo prve strele pušk, strojne in strojnih pušk. Se nekaj trenutkov in za nami je poslednja patrolja rdečih, ki se skriva na koruzni njivi nad cesto, okrog nas pa se izmotavajo iz grmovja in koruznih polj prvi vojski južne »modre« vojske. Počasi in previdno, a stalno napredujejo proti ciljem, ki so jim bili davi postavljeni.

Prodiranje „modrih“

Danes 23. sept. se je namreč pričelo prodiranje južne vojske proti postojankam, ki so jih zasedle enice severne vojske. Severnjaki se hitro utrjujejo

utrjuje. Prve čete južne vojske nastopajo v majhnih kolonah. Opaziti je zmerom le po enega ali dva vojaka, tako da severnjaki letalci ne morejo dobiti nikakega cilja. Pehota spretno izkorišča vsa prirodna zavetja. Tako je kljub prodiranju tisočev in tisočev le redkokje mogoče opaziti med koruzo ali v grmovju več ko dva ali tri vojake.

Topništvo pa napreduje za pehoto v etapah in naglih skokih, tako da je zmerom del artiljerije pripravljen zaščiti pehoto, če bi se po naključju in nenadoma izpostavila sovražnikovemu ognju.

Pri prodiranju opazimo »modrih« očividno najbolj na to, da se kar najbolj skrivajo pred sovražnimi izvidniki in zlasti letalci, da bi jim tako preprečili sleherne poizvedbe in ugotovitve o svojem položaju in prodiranju, predvsem pa o svojih pripravah za napad. Letalci severne vojske se trudijo na vso moč, da bi čim bolj podrobno dognali smeri, v katere se pomikajo južne kolone, in tako omogočili vodstvu »rdečih« vojske kar najboljšo pripravo za obrambo proti napadom »modrih«. Pri svojem prodiranju se »modri« dejansko tako spretno skrivajo, da lahko »rdeči« letalci kljub vsem naporom opazijo le manjše oddelke. Nocoj se bodo izvršile poslednje koncentracijske operacije in do večera je južna vojska že zavzela postojanke, s katerih bo prešla v napad. Te postojanke se nizejo na črti Križ—Suhor—Semič—Planina. Prevos municije in hrane se je izvršil pretežno že ponoči, da ni bil prav nič izpostavljen severnim letalom.

Utrjevanje „rdečih“

Severna armada, ki je zavzela svoje definitivne obrambne postojanke na Gorjancih, Mirni gori in kočevskem Rogu, si sedaj mrzlično gradi obrambne utrbe. Vojaki kopolje strelske janke, postavljajo žične ovire, urejajo opazovalnice in gnezda za strojnice ter naglo postavljajo zveze med posameznimi postojankami in četami. Artiljerija severne vojske se je že v celoti razvila na obrambni črti in se že pripravlja na streljanje po posameznih sektorjih, ki so najbolj izpostavljeni in na katerih je najprej pričakovati sovražnikovih napadov. Pri tem uporabljajo sodobne, najmodernejše metode.

Severni vojski je posebno v korist, da se je utrdila na ozemlju, ki je močno pokrita z gozdi, v katerih se skrivajo njene enice. Na drugi strani pa ji gozdni teren otežuje pregled in haskovitost artiljerijskega in pehotnega ognja. Zato se morajo obrambne postojanke izbirati še s posebno pazljivostjo in skrbnostjo.

Vloga severnih opazovalcev in izvidnikov je bila danes nadvse pomembna. Treba je bilo preskrbeti vrhovnemu poveljniku vse mogoče podatke o grupiranju južnih čet, o njihovem prodiranju in razvrščanju, da bi lahko na njihovi osnovi dognal, kaj prav za prav sovražnik namerava in kje se bo sprožil njegov glavni napad, ter v smislu tako pridobljenih zaključkov izpopolnil svoj obrambni načrt.

Prednje straže severne vojske so že potisnjene na južna pobočja pod glavnimi postojankami. Njihova naloga je predvsem onemogočiti sovražniku sleherno izvidništvo na terenu in čim bolj zadrževati njegovo prodiranje. Prednje straže morajo zadržati sovražnika vse dotlej, dokler jih spriče vso premoči vendarle ne potisne spet za nekaj korakov nazaj.

Kabel Beograd—Zagreb—Maribor

Beograd, 23. septembra. p. Poštni minister dr. Branko Kaludjerić je sprejel danes v svojem kabinetu novinarje, ter jim je izjavil:

Jutri bo razglašena uredba o nabavi in položitvi telefonskega kabela na velike razdalje od Beograda preko Zagreba in Maribora do avstrijske meje in o nabavi materiala in izvršitev del v zvezi z izkoriščanjem gornjih naprav. Uredba dobi obvezo moč 1. oktobra.

Uredba prvobesedna pošte ministra, da ustanovi v Dožalnih poteh banki sklad za finansiranje nabave kablov in da najame pri Državni hipotekarni banki posojilo v znesku 267 milijonov din za izvršitev vseh v tej uredbi navedenih del. V sklad bo pošteno ministrstvo plačevalo vsako leto po 30 milijonov din, to je mesečno po 2 in pol

Manevri tudi v Bolgariji

Sofija, 23. septembra. AA. Bolgarski brzojavni urad: Letos bodo prvič po balkanskih vojnah večji manevri vojske. Pričeli se bodo 26. septembra zvečer v okolici Popova. Proučiti hočejo taktične možnosti pehotne divizije in sodobnih »letečih« divizij. Vajam bodo lahko prisostvovali tudi občani, tako da bodo vaje javna prireditev, ker naj narodno obrambna vprašanja ne zanimajo samo vlade, temveč čim več ljudi iz najširših krogov. Na vajah nastopita dve diviziji pehote in ena posebna letna divizija, ki bo nalašč za vaje sestavljena iz enot vseh bolgarskih garnizij.

Vaje bo vodil vojni minister general Lukov z generalnim štabom bolgarske vojske in njegovim šefom generalom Pejevom. Modri stranki bo poveljeval načelnik garnizije v Ruščiku polkovnik Stevanov. Tvorili jo bodo vojski pete divizije. Ruščik četam četrte divizije bo pa poveljeval general Markov, načelnik garnizije v Sumenu. Nj. Vel. kralj Boris bo navzoč od vsega začetka. Vaje bodo trajale do 29. septembra zvečer.

Na področju manevrov bo 3. oktobra za 19. obletnico, odkar je kralj Boris stopil na prestol, veljal pregled čet, ki mu bodo prisostvovali člani vlade, bivši predsedniki vlade, bivši vojni ministri, bivši poveljniki bolgarskih armad v prejšnjih vojnah, vojaški atašeji, zastopniki kulturnih in drugih društev itd.

Sedaj bombe, v pravi vojni pa — bacili

Berlin, 23. septembra. b. Nemški tednik »Deutsche Wehr« objavlja zanimiv članek o bacilski vojni. Pisec postavlja tri vprašanja: 1. Kateri bacili so najučinkovitejši? 2. Kako se bacili najlažje razširijo? 3. Kakšni pogoji so potrebni za razvoj prave epidemije? Na ta vprašanja odgovarja tako: 1. Najučinkovitejši so bacili kuge. Teh ni težko dobiti v velikih količinah. Bacili kuge so zelo odporni proti vlagi in mrazu in vplivajo porazno v vseh okoliščinah. Razen tega je znano, da je kuga ena izmed najstrahotnejših epidemij.

2. Napadi z bacili naj se ne uporabljajo proti bojujočim se vojakom, temveč proti civilnemu prebivalstvu v zaledju, ker se sicer utegne zgoditi, da prenese sovražnik kugo na nasprotno vojsko. Sredstva za razširjevanje boleznih so vohuni, ki delajo skupno z izdajalci v nasprotnem taboru. Strokovnjaki so v zadnjem času proučevali tudi možnost »bacilske megle«, ki bi jo spuščala letala in ki bi jo sovražniki videli. Najprimernejši čas za razširjevanje te megle je mrzlo, vlažno vreme.

Na opazovalnici pri Sv. Urbanu

Tik pred Metliko smo zapustili državno cesto in se pričeli vzpenjati po strmih kolovozu med vinogradi, ki so že vsi obrani, proti opazovalnici pri Sv. Urbanu. Ljubki cerkvici, izpred katere je krasen razgled po Gorjancih in dolini Kolpe, Mišlil sem, da naš avtobus ne bo kos strmemu potu, odrezal pa se je, da je bilo veselje. Pripeljal nas je skoraj do vrha. Peš je bilo treba prečkati le zadnji del. Plavnata tla vinogradov so se pod nami udirla skoraj do gležnjev. Pri tem smo si šele lahko zares do dobro predstavili, s kakšnimi težavami se morajo boriti enice obeh vojsk, ki operirajo že ves čas na takem terenu. Kar so naši vojaki opravili te dni, zasluži ne le popolno priznanje, nego naravnost največje občudovanje. O tem so si edini vsi, ki so doslej pazljivo zasledovali potek letošnjih manevrov ob Kolpi.

Pri Sv. Urbanu je med drugimi opazovalne operacije čet tudi minister vojske in mornarice general Marič. V njegovem spremstvu so bili pomočnik general Milorad Petrović, načelnik generalštabnega oddelka general Kosta Adamović in šef kabineta polkovnik Jevremović. Na opazovalnici so bili tudi voditelji manevrov general Milovanović in načelnik njegovega štaba divizijski general Brašić ter poveljniki našega letalstva general Simović. Kmalu za ministrom so prispele na opazovalnico tudi tuje vojske misije, ki so z največjo pežljivostjo sledile operacijam.

Letalski napad na Novo mesto

V teku današnjega dne je bilo letalstvo ze lo delavno. Dve eskadrili južne vojske sta dopoldne okrog 11. izvršili prvi večji letalski napad na novomeško važno križišče prometnih zvez in domnevani sedež glavnega štaba severne armade. Ob 11.15 je vodstvo protiletalske obrambe v Novem mestu obvestilo prebivalstvo, da se bližajo sovražna letala. Sirene so zatulile in že je vse prebivalstvo opuščalo svoje dele, zaprlo trgovine in lokale, vrata in okna svojih hiš ter se odstranilo z ulic. V par minutah je mesto bilo kakor izumrlo. Na most preko Krke je z vso naglico prihitel oddelke vojskav. In pričelo zažigati kasete, iz katerih se je naglo dvigal gost dim. Poleg mostu so zakrili z dimom tudi vso okolico. V dveh treh minutah, je bil del Novega mesta iz zraka neviden. Prav tedaj se je že začelo brnenje sovražnih letalskih motorjev. Na nebu se je pojavila najprej eskadrila 9 lažjih bombnikov. Leteli so razmeroma nizko, čeprav so se od vseh strani usmerili proti njim protiletalski topovi, ki so bruhali nenehoma v zrak, da bi jih ustavili in pregnali. Prvi eskadrili pa je že sledila druga, ki so jo sestavljali sami težki bombarderji. Tem se je posrečilo preleteti mesto in vre, čí nanj več bomb, čeprav jih je obrambno topništvo pri tem dokaj oviralo. Tudi lovska letala severne vojske so se takoj spravila nad nje. Pri kratkem spopadu so imela južna letala razmeroma velike izgube. Tudi organizacija za obrambo civilnega prebivalstva se je izvršno razvijala in je dosegla popoln uspeh.

milijona din do končnega izplačila in sicer od 1. oktobra 1937. naprej.

Ker se na dosedanjih dveh licitacijah za nabavo in montažo kablov ni prijavilo zadostno število ponudnikov, je razpisana tretja licitacija, na podlagi katere bo padla odločitev. Dolžina tega kablja bo v naši državi znašala okrog 700 km, njegova skrajna zmogljivost bo obsegala 90 zvez v vsej razdalji. Zaenkrat bo za službo urejena samo polovica teh zvez. Obsežna dela bodo trajala približno 2 leti. Kabel bomo mogli izročiti prometu v jeseni 1939.

S kablom vred se bo preuredila tudi naša brzojavna služba. Položili bomo take kable, da bodo tudi za brzojavno službo. Naša brzojavna služba bo dobila moderne stroje. Izpopolnili bomo tudi telefonske centrale in vse visokofrekvenčne naprave.

ske in njegovim šefom generalom Pejevom. Modri stranki bo poveljeval načelnik garnizije v Ruščiku polkovnik Stevanov. Tvorili jo bodo vojski pete divizije. Ruščik četam četrte divizije bo pa poveljeval general Markov, načelnik garnizije v Sumenu. Nj. Vel. kralj Boris bo navzoč od vsega začetka. Vaje bodo trajale do 29. septembra zvečer.

Na področju manevrov bo 3. oktobra za 19. obletnico, odkar je kralj Boris stopil na prestol, veljal pregled čet, ki mu bodo prisostvovali člani vlade, bivši predsedniki vlade, bivši vojni ministri, bivši poveljniki bolgarskih armad v prejšnjih vojnah, vojaški atašeji, zastopniki kulturnih in drugih društev itd.

3. Imeti bacile in jih ohraniti pa še ni dovolj. Potrebni so posebni pogoji, ki jih je treba natančno proučiti, ako se hoče doseči primeren učinek; zlasti je važno, v katerem letnem času se uporabljajo, na kakšnem terenu, v kakšnem ozračju in tudi proti kakšnemu prebivalstvu, ker je tudi od morale poslednje veliko odvisno. kakšni utegnejo biti učinki bacilov.

Razen z bombami in plini se torej iz zraka obetajo nove nevarnosti v obliki — kužnih bacilov.

Državnik Male antante Masaryku v spomin

Govor predsednika vlade dr. Stojadinovića

Praga, 23. sept. br. Radijske postaje Male antante so včeraj in danes prenašale spominke govore zastopnikov zavezniških držav predsedniku Masaryku. Včeraj je govoril rumunski min. predsednik Tatarescu, danes pa predsednik jugoslovenske vlade dr. Stojadinović. Uvodoma je dr. Stojadinović izrazil globoko sožalje jugoslovenskega naroda ter je obeležil pomen prezidenta Osvoboditelja za čsl. narod. Nato je nadaljeval:

Tomaž Masaryk pa ni živel in delal samo za svoj narod. Kot profesor je bil učitelj številnim jugoslovenskim generacijam, ki so se šolale v Pragi in se napajale z njegovimi socialnimi, moralnimi in filozofskimi idejami. S svojim sodelovanjem z jugoslovenskimi politiki, javnimi delavci in državniki je Tomaž Masaryk globoko uklesal svoje ime v zgodovino Jugoslavije. Pokojni Masaryk je pravilno pojmoval, da sta češkoslovaško in jugoslovensko udeležnje dva ideala, ki se medsebojno izpopolnjujeta in drug drugega jačata. Zanimal se je za vse jugoslovenske probleme in aktivno sodeloval v dogodkih naše nedavne prošlosti, v nacionalnih borbah, ki so dovele do udeležnja. Prav posebno tesno pa je bilo njegovo sodelovanje s tvorcem Jugoslavije, blagopojnim kraljem Aleksandrom Udeležnjem.

Za vse to, kar je Masaryk storil za jugoslovenski narod, se mu želimo oddolžiti na ta način, da se zbiramo okrog njegovega odra s čustvom priznanja in hvaležnosti. Jugoslovenski narod ne pozablja, kako je češkoslovaški narod sočustvoval v onih tragičnih dneh, ko je umrl naš kralj Udeležnjem. Zato tudi ves jugoslovenski narod deli žalost, ki je zadel češkoslovaški narod s smrtjo njegovega prezidenta Osvoboditelja. Z vso avtoriteto svojega položaja lahko izjavim, da bo zvestoba v odnosih in lojalnost v sodelovanju jugoslovenskega s češkoslovaškim narodom, kakor v prošlosti, v dobi kralja Aleksandra in Tomaža Masaryka, ostala trajna tudi v bodoče v okviru Male antante v odnosih bratskih narodov Češkoslovaške in Jugoslavije. To je najdragocnejši venec, ki ga lahko danes položim kot predstavnik jugoslovenskega naroda pred veličasten lik prezidenta Osvoboditelja Tomaža Masaryka.

Povratek predsednika vlade

Beograd, 23. septembra. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović se je davil ob devetih urih iz Prage, kjer se je v zastopstvu Nj. Vel. kralja Petra II. udeležil pogreba predsednika Osvoboditelja Masaryka. Dr. Stojadinović se čakali na postaji ministri dr. Korošec, dr. Spaho, Janković, Stošević in Letica, češkoslovaški poslanik dr. Václav Girsar ter višji uradniki zunanjega ministrstva in poslanec štev. Male antante. Navzočih je bilo tudi več senatorjev in poslancev J.R.Z.

Med Beogradom in Zagrebom

Odposlanci staroradikalnega glavnega odbora gg. Trifunović, Ninčić, dr. Marković in Bobić so se včeraj sestali v Nišu s predsednikom Aco Stanojevićem. Posvetovanje je trajalo dve dopoldni. Po konferenci se je Aco Stanojević vrnil v Knjaževac, beograjski delegati pa so odpovali v Beograd. Napram novinarjem so bili jako rezervirani. Poudarjali so, da je imela konferenca zgolj informativen značaj.

Prvaki beograjske in zagrebske združene opozicije so bili čez dan v opetovanem telefonskem spoju. Kakor se čuje, je bilo prvo besedilo protokola o sporazumu še izpopolnjeno in razširjeno. Beograjski voditelji združene opozicije smatrajo, da bistvo sporazuma s tem ni spremenjeno in da bo dr. Maček dal svoj pristanek. Ni še določeno, kdaj se bodo delegati iz Beograda v Zagreb. Smatra se, da se bo to ipak zgodilo še ta teden. V četrtek se vrne dr. Maček v Zagreb. V Beogradu z veliko neestrnostjo pričakujejo rezultata današnjega posvetovanja z Aco Stanojevićem.

Z ozirom na vesti, da predstavlja sporazum nekaj kompromis med stališči dr. Mačka in srbijanske opozicije je izšel snovi v »Seljačkem domu«, glavnem glasilu HSS, članek dr. Mačkovega zaupnika in tajnika njegove politične pisarne Jela-

šića, ki pravi: Hrvatski narod nikdar ne bo odstopil od svojih pravic, ki mu pripadajo kot narodu po Bogu in naravi... Sporazum se ne sklepa s posameznimi političnimi strankami, marveč z zastopniki Srbov in v Srbiji. Nihče ne more oporekati, da združena beograjska opozicija skupno ne predstavlja velike večine Srbov in Srbije. Njen pristanek in izjava za sporazum s Hrvati je pristanek in izjava velike večine Srbov in Srbije. Vprašamo se, kdo sme in kdo ima moč protiviti se odločni borbi hrvatskega in srbjskega naroda, kdo ima korajžje še bolj poglobiti in razširiti prepada, ki zija med Hrvati in Srbi? Na to bodo odgovorili politični predstavniki Srbov in Slovencev, o katerih smo prepričani, da se zavedajo, da je moč hrvatskega naroda vsak dan večja, a njegove politične zahteve neizpremenjene...

Zvečer poročajo iz Beograda, da je Aco Stanojević odobril besedilo sporazuma. Danes se vrši konferenca pri Ljubi Davidoviću in napoveduje se, da bodo delegati še nocoj odpravili v Rogaško Slatino k dr. Mačku. Sporazum se bo baje svačeno podpisal na sestanku vseh petih šefov združene opozicije.

Beleške

JNS v severni Dalmaciji

V sredo je bila v Benkovcu skupščina sreske organizacije JNS za srez Benkovac. Kakor poročajo listi, so bili navzoči delegati vseh občinskih organizacij v srezu. Banovinski odbor JNS za primorsko banovino je zastopal nar. posl. Manfred Paštrović, ki je podal tudi poročilo o politični situaciji. Za predsednika sreskega odbora JNS je bil vnovič izvoljen dosedanj predsednik Obrad Knežević.

V svojem referatu je posl. Paštrović seveda govoril tudi o sporazumu med dr. Mačkom in beograjsko združeno opozicijo. Rekel je med drugim: »JNS nima ničesar proti sporazumu, smatra pa za potrebno, da se o njegovi vsebini obvesti tudi javnost. Ako gre res za federativno ureditev države, je treba to ljudstvu odkrito povedati in obenem pojasniti, kaj je to »federacija«. Ni zdravo, ako člani vodstva bivše HSS v hrvatskih krajih govorijo o samostojni hrvatski državi, v srbjskih krajih pa voditelji združene opozicije le o razširjenih oblastnih samoupravah. Potrebno je tudi, da se ljudstvo seznani tudi z nameravanimi mejami bodočih federativnih enic. Ko bo ljudstvo o vsem tem točno obveščeno, potem mu je treba nuditi možnost, da s svobodnimi volitvami izreče svojo sodbo, ali je za federacijo ali ne.«

Kdo ponareja slike

Pojasnili smo že, kako se je bilo zgodilo, da sta bili v »Jutru« na sliki s krasnega mladinskega zborovanja v kazinski dvorani namesto dveh različnih objavljanih druga ob drugi dve skoro popolnoma enaki fotografiji. Čeprav se je na sliki jasno videlo, da je sestavljena iz dveh fotografij, so slovenčevci zagnali krik in vik, da smo hoteli goljufati. Po našem pojasnilu so sicer v svojih glavnih listih malo potihnili, iz njihovih podočeljskih lističev pa razvidimo, da gonijo svojo lažnjivo lajno še naprej, ker pač zaupajo v silno naivnost in zaslepljenost svojih čitateljev.

Pri tem pa slovenčevci seveda previdno molčijo o naši ugotovitvi, kako so oni res sestavljali slike iz raznih fotografij, pa se pri tem na vso moč trudili, da bi čitatelji njihovega trika ne opazili. Opozorili smo zlasti na sliko v »Slovenskem domu« s tabora v Grobljah pri Domžalah in ono v »Slovencu« z zborovanja na Jesenicah. Obe sliki sta sestavljene iz več fotografij in na sliki iz Groblje se jasno vidi, kako se iste osebe in skupine ponavljajo po dvakrat, tako da bi z gledalo število udeležencev večje, kakor je v resnici bilo. Da je res ta namen obstojal, je razvidno tudi iz podpisa pod sliko, ki pravi, da se je zborovanja »udeležila toliko množica ljudstva, kakor kaže naša slika«.

Na te naše ugotovitve naj odgovore go-spodje iz slovenčevskega tabora, da bo potem javnost lahko sodila, kdo jo je res skušal s slikami goljufati.

Slaba tolažba

Na banovinski skupščini politično organizirane nacionalne mladine se bilo tudi

izredno lepo število naprednih fantov iz bivše Stajarske, saj se jih je samo iz mariborskega okrožja pripeljalo okrog 200. Zato je razumljivo, da se zaradi te skupščine na vso moč razburja tudi »Slovenski gospodar«, glasilo slovitega Frana Zebota. Namesto da bi ta gospod pojasmil, zakaj je sprejemal denar od Petra Zirkovića, pribučuje v svojem listu kar cel ducalet člančičev in notic o JNS in zlasti o njenih mladini. Člančiči so polni zavijanj in zmerjanj. Vidi se iz njih na prvi hip, kako silno peče pohod napredne mladine tudi mariborske gospode v slovenčevskem taboru. Napredni fantje pa se tem izbruhom onemoglo jeze od srca smejejo ter vidijo v njih najboljše potrdilo, da so res na pravi poti.

Požar v poslopju »Danice«

»Hrvatski dnevnik« beleži govorice, da je bil požar v poslopju, v katerem se v Zagrebu nahajata tiskarna in uredništvo protimačkovskega tednika »Danice«, potaknjen iz političnih razlogov. List pravi, da so to za enkrat še neutemeljene govorice, pa če bi se tudi pokazalo, da je bil ogenj res zneten, se go tovo izkazalo, da je požigalec popolnoma kodo drugi, kakor pa sedanje govorice namigujejo. »Jasno je«, zatrjuje »Hrvatski dnevnik«, »da noben Hrvat svojemu ogorčenju ne bi dal duška s požigom hiše zavedne Hrvatice. Hrvati gotovo nimamo nobenega razloga, da bi zažigali Matosiću (izdajatelju »Danice«) njegove dobro zavarovane knjige«.

Velika eksplozija bencina v S. Franciscu

San Francisco, 23. septembra. g. V industrijskem delu mesta je iz doslej neznanih vzrokov na ozemlju Cook Oil Company eksplozija največji bencinski rezervoar. Več tisoč galonov bencina je zletelo v zrak. Plamen so bili skoraj 1000 m visoki. Požar je zajel v nekaj trenutkih več drugih tankov bencina in nafte ter se je razširil z neverjetno naglico na poslopja, v katerih so uradi omenjene družbe. Gasilec in prostovoljni reševalcem je uspelo le delno omejiti požar. Standard Oil Company in Cook Oil Company inata dva do tri milijone dolarjev škode. Gre za največji požar v zadnjih letih v San Franciscu.

Iz prometne službe

Beograd, 23. septembra. p. Z odlokom prometnega ministra je reaktiviran Alfred Bruno, bivši nadzornik prtljage pri ljubljanski železniški direkciji. — V višjo položajno stopnjo je napredoval pomožni blagajnik Alojzij Peterman.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo delno oblačno vreme, v južnem in vzhodnem delu pa bo bolj jasno. Na skrajnem severozapadu bo oblačno vreme in tudi nekaj dežja. Toplota se bo nekoliko dvignila.

Zagreška: Nestalno. Dunajska: V teku jutrišnjega dne splošno počasno zboljšanje.

Kraljeva družina si je v sredo dopoldne ogledala zanimivosti beograjskega velesejma

V dolino Kolpe prodirajo tanki, topovi, trume vojščakov...

Izvidniški tank na pohodu — Radijska sprejemna in oddajna postaja brzojavnega odreda — Kuharji okušajo menazo — Skupina vojaških šotorov

Gradbena živahnost v jeseniškem revirju Kljub temu še primanjkuje delavskih stanovanj

Jesenice, 22. septembra. Na Jesenicah, Javorniku in na Koroški Beli rastejo iz tal številne hiše in vile. Če se bo gradbeno gibanje še nekaj let tako lepo razvijalo, bodo ti trije kraji tvorili veliko, strnjeno enoto, ki bo štela blizu 16.000 prebivalcev. Največ građe delavci in to na periferijah omenjenih krajev, kjer so stavbišča najcenejša in kjer gradbeni predpisi niso tako strogi kakor v središču mesta.

Na savskem nabrežju, ob Ilirski ulici, ob Jadranski cesti, proti Blejski Dobravi, na prelazu Kočne, na Borovljah in na zgornjem koncu Koroške Bele zidajo delavci kakih 50 ličnih eno, dvo ali tudi večstanovanjskih hiš. V teh krajih nastajajo kar nova naselja, kamor se bodo preselili oni delavci, ki sredi revirja ne morejo dobiti za majhen denar ustrežajočih stanovanj in se morajo zdat voziti precej daleč s podeželja.

Pa tudi v središču revirja je bilo letos zgrajeno lepo število večjih hiš, vil in gospodarskih poslopij. Na meji občine Jesenice in Koroške Bele sta bili letos dozidani dve veliki hiši, ki jih je postavila Kranjska Industrijska družba za svoje namene in delavce. Sredi Jesenic, na najlepšem prostoru, je KID zgradila dve močnejši hiši za vodilne uradnike in lepo vilo za tehničnega ravnatelja inž. Leona Dostala. Ob Prosvetni cesti so pred kratkim začeli graditi dvanadstropno hišo Pokojniškega zavoda, v kateri bo 14 lepih stanovanj za namene KID. Ta hiša bo ena največjih in najbolj sodobno in solidno zidanih na Jesenicah. Zida stavbno podjetje »Slograd«. Hiša bo v surovem stanju postavljena še pred zimo. Stranke se bodo vselile prihodnje leto.

Spodnji del Sokolskega doma je bil tudi povišan za celo nadstropje, s katerim je velika stavba dobila tudi na zunan prav lepo lice. V gornjem delu mesta se izvršujejo zadnja dela na gasilskem domu, ki bo v kratkem izročen svojemu namenu. Ob Kralja Petra cesti je dal dr. Viktor znatno povišati in razširiti svojo vilo, ki bo sedaj ena največjih in najlepših na Jesenicah. Ob Gosposvetski cesti je trgovec z železnino Avgust Klabus dvignil za celo nadstropje bivšo Sitarjevo hišo, kjer bodo v pritličju izredno lepi trgovski lokali. Ta trgovski del Jesenic stalno pridobiva na svoji lepi zunanosti. Treba bo namesto starih in nizkih hiš in gospodarskih poslopij zgraditi dve ali trinadstropnice, ki bodo dale temu delu Jesenic res mestno lice. G. Poljšak je porušil stranski del hotela »Poštec« in na tem mestu zgradi dvanadstropni hotel, v katerem bo 28 sob z mizami in toplo tekočo vodo.

Največ hiš građe, kakor rečeno, tovarniški delavci. Potreba majhnih zdravih stanovanj je pač povsod največja. KID krepko podpira zidavo malih hiš s tem, da za malo odkodnino daje stavbišča in za nizke obresti gradbena posojila. Kljub temu, da se v revirju gradi toliko novih hiš, pa stanovanj še vedno močno primanjkuje. Tudi v bodoče se bo moralo nekaj sto delavcev voziti z vlaki in koliki celi po 20 km daleč na Jesenice na delo. Vožnja s kolesi je po naših slabih, strmih in vijugastih cestah ob hudi vročini, dežju ali snegu silno utrudljiva in zdravju škodljiva. Ali to je vprašanje zase, glede katerega bo treba ob priliki dati nekaj predlogov in nasvetov.

Sodna razprava Bat'a—Kristan

Včeraj je končno padla odločitev v dolgotrajni pravdi

Ljubljana, 23. septembra

Dne 7. oktobra l. 1934. je bilo v veliki dvorani hotela Union javno zborovanje v okviru akcije »Svoji k svojim«, ki ga je priredila Narodna odbrana. Na tem zborovanju je poročal tudi zastopnik čevljarjev, čevljarji mojster Franc Kristan iz Šiške. Njegov govor je bil v glavnem naperjen proti tuji jevarski industriji, posebno proti tvrtki Bat'i, ki ima pod imenom Jugoslovenska delniška družba v Jugoslaviji svojo tvornico v Borovnem in izdeluje letno okrog 5 milijonov čevljev.

Kristan je zatrjeval, da je zaradi Bat'evga poslovanja in njegovih metod in nevarnosti domača čevljarstva obrt in industrija, da Bat'a ni pošten nasprotnik, ker je uvedel tak sistem, ki ubija obrtništvo. Trdil je, da Bat'ev gospodarski in socialni sistem odklanja po vsem svetu, ker ga smatrajo za gospodarsko in socialno zlo. Med drugim je omenjal, da vse države ščitijo interese svojega prebivalstva, le pri nas se je s pomočjo Bat'evga zanesel v že itak preveliko produkcijo konkurenčni boj, v katerem Bat'a z velikansko kapitalistično močjo izriva in gospodarsko uničuje na stotisoče domačih, pridnih in delavnih obrtnikov, delavcev in njih družin. Nadalje je zatrjeval Kristan, da je Bat'eva koncesija nepopolna, ker govori le o izdelovanju gumijastega blaga, ne pa tudi o izdelovanju usnatih čevljev. Bil je mnenja, da Bat'evi čevlji po svoji kakovosti niso poceni, ker so slabo izdelani in je uporabljeno zanje le najslabše usnje. Zaradi tega so se uprle tudi delavske zbornice in ener

gično protestirale proti vzneženju Bat'e v Jugoslaviji, toda brezuspešno. V celoti je tedaj po zborovanju prinesel ta Kristanova izjava »Pohode«. Tvrdba Kristanove izjave ljubljanski zastopnik dr. Francu Prlanu vložila proti Kristanu tožbo zaradi prestopka po čl. 10. zakona o pobujanju nelojalne konkurence in zaradi prestopka klevete v smislu §§ 297. in 301. k. z. V glavnem je Bat'a obtožen Kristanova izjava, da Bat'a ni pošten nasprotnik, da njegov socialni in gospodarski sistem odklanja po vsem svetu kot največje socialno in gospodarsko zlo, da je Bat'a tujec, kateremu je jugoslovenstvo le maska in do brodska preteza za dobiček, in naposled še, da Bat'evi čevlji glede kakovosti niso poceni.

Kristan je vložil po svojem zastopniku dr. Stanku Lapajnetu obširen odgovor, v katerem je ponudil dokaz resnice. Spor, ki je nastal med obema strankama, je izrazil dolgotrajno sodni postopek, v katerem sta obe stranki izkazali velikansko vztrajnost za razčiščenje tega vprašanja, obenem pa nakopili sodni akt tako močno, da je že ob razpravi lani v januarju mogel ugotoviti sodnik dr. Rus, ki je imel prvi v rokah to zadevo, da je akt že prerasel 100 strani. Bat'eva tožba je namreč sodišče že pred dve letoma pomladila zavrnilo, ker da tvrdka Bat'a ni upravičena tožiti, ker so se po Kristanu izrečeni očitki nanašali le na Jana Bat'ovo osebo kot na lastnika Bat'evih tvornic, ne pa na tvrdko, ki je protokoliрана v Jugoslaviji. To razsodbo pa je priznalo sodišče razveljavilo in vso zadevo vrnilo v po-

novno razpravo sreskemu sodišču z utemeljitvijo, da se mora sele v sodnem postopanju ugotoviti, v koliko gre za Bat'ovo osebo in v koliko za Bat'ovo d. d. kot jugoslovensko tvornico.

V teku postopanja je nato Kristan predložil sodišču mnenja raznih trgovskih in delavskih zbornic ter stališča raznih držav glede Bat'ev. Predlagal je tudi, naj se k spisom priključijo razne obsodbe upravnih oblasti, ki so kaznovala poslovanje raznih podružnic zaradi nelojalne konkurence. Nadalje je predložil poročila raznih občin zborov Bat'e d. d., iz katerih naj bi bilo razvidno, da je pri družbi skoraj 100% udeležen tuj kapital. Končno je še predlagal, naj se po zaslišanju izvedencev ugotovi kakovost Bat'evih obutev, oziroma, da so čevlji Bat'evga proizvoda kljub navidezno nizkim cenam vseeno predragi, ker so izdelani iz slabega materiala.

Na podlagi tega zagovora je bilo potem več razprav in sta bila pri zadnji zaslišanju tudi dva izvedenca iz čevljarstva stroke, ki sta podala neugodno mnenje o kakovosti Bat'evih proizvodov, katere je podjetje samo predložilo.

Proti pomenu tega izvedeniškega mnenja pa je ugovarjal zastopnik Bat'e dr. Prlan, češ, da sta oba zaslišana strokovnjaka kot čevljarstva obrtnika na razpletu stvari zainteresirana, da pa tudi nista zadostna strokovnjaka in ne moreta podati mnenja o industrijski izdelavi čevljev.

Sodnik dr. Müller, kateremu je za dr. Rusom pripadala naloga rešiti ta spor je zato odredil zaslišanje dveh novih izvedencev: izbral je tehničnega vodjo podjetja »Peko« g. Ranta in tehničnega vodjo podjetja »Jara« g. Spehta. Pri današnji razpravi, ki se je imela vršiti ob 10. na sreskemu sodišču v sobi št. 28., pa sta pozvana izvedenca izjavila, da morata, preden polata svoje strokovno mnenje, temeljito pregledati po Bat'i predložene izdelke. Zaradi tega jim je dal sodnik na razpolago nekaj ur in se je razprava nadaljevala ob velikem zanimanju občinstva šele ob 16. uri.

Popoldanska razprava in sodba

Izvedenca gg. Rant in Spehta sta na popoldanski razpravi izročila sodniku dr. Müllerju svoje strokovnjško mnenje v pisni obliki. Vsebinska njunega mnenja se je na podlagi analize predloženih Bat'evih proizvodov v bistvu skladala s prvotno podanim mnenjem obeh kot izvedencev zaslišanih obrtnikov, le da je bila izčrpnost; navajala pa je tudi, da cene, ki jih Bat'a nastavlja svojim izdelkom iz srednje vredne materiala, odgovarjajo in ne bi mogle biti nižje.

Ker zastopnika strank nista stavila novih dokaznih predlogov, je sodnik dokazno postopanje zaključil in dal besedo zagovornikom za končne govore. Zastopnik tožitelje dr. Prlan je v obširno zasnovanem govoru zavračal posamezne dele javne obtožbe Kristanove na zborovanju pred tremi leti kot neupravičene in neutemeljene, za katere se mu ni posrečilo predlagati in izvajati dokaz resnice. Posebno pa je poudarjal, da je ljudstvo, ki v trumah kupuje izdelke njegovega klienta, samo sodilo vrednost Bat'evga obutev. Ker se torej obtoženemu Kristanu dokaz resnice za njegove trditve ni posrečilo, je predlagal kaznovanje zaradi nelojalne konkurence in klevete.

Nasprotno pa je zastopnik obtoženca dr. Lapajne poudarjal, naj sodišče presodi, da so izjava obtoženca, ki so bila morda v posameznih inkriminiranih odstavkih res prostra, v celoti vendarle odgovarjala

resnici in da so bila izrečena v interesu celotnega stanu čevljarjskih obrtnikov, ki se je prav tedaj nahajal v težki gospodarski krizi na robu propada in se je v najkritičnejšem času pojavil močan konkurent — podjetje Bat'a. Vse, kar je bilo izgovorjenega, je bilo torej posledica obupnega stanja ogrožene obrti, ne pa nameren napad ali hotena žalitev Bat'e kot osebe, temveč le sistema, po katerem je delalo podjetje. Zaradi tega je branilec predlagal popolno oprostitev vsake krivde in kazni za svojega varovanca.

Nato je sodnik po 2 uri trajajoči razpravi ob 18. uri razpravo zaključil in razglasil sodbo, s katero je bil Franc Kristan zaradi javne razžalitve pred kvalificiranim številom poslušalstva v smislu § 297/II. k. z. odst. in zaradi javne klevete po § 301/II. k. z. odst. obsojen na 14 dni zapore in 720 dinarjev denarne kazni, ki se v primeru neizterljivosti spremeni v nadaljnjih 12 dni zapore. Zaradi dosedanje nekaznovanosti pa je bila izrečena izvršitev kazni le pogojno za dobo 3 let. Nekaj točk obtožbe je sodnik zavrnil iz razloga, ker nima tvrdka aktivne legitimacije, za nekatere točke pa je v smislu § 280 k. z. izrekel oprostilo sodbo. — Proti tej razsodbi je dr. Lapajne v imenu svojega klienta vložil priziv.

Nj. Vel. kralj in televizija

Beograd, 23. septembra.

Včeraj popoldne ob obisku beograjskega velesejma, ki je bil nalašč podaljšan za dvor, je posetil Nj. Vel. kralj Peter II. z obema kraljevičema in Nj. Vel. kraljico Marijo paviljon tvrdke Philips, kjer se je posebno dolgo zadržal. Najbolj se je Nj. Vel. kralj zanimal za malo televizijsko postajo, ki jo je priredil Ljubljancem inž. Vladimir Šlebinger. V temni sobi zasveti katodni žarek na zastoru katodne cevi in načrta svetlo polje. Na tem polju se pojavljajo nenkrat živa slika, ki jo oddajnik nekoliko metrov dalje oddaja. Seveda niso te slike odlične, vendar za provizorično postajo prav dobre. Kar je glavno, načelo televizije je prav nazorno predloženo in Nj. Vel. kralj si je posebno točno dal vse raztolmačiti in pojasniti. Upamo, da se bo televizija tudi v Jugoslaviji kmalu udomačila in postala pristopna najširšim krogom, kakor danes radio. Kakor čujemo, bo g. inž. Vladimir Šlebinger skupaj z inženjerji ministrstva pošte in brzojava začel poizkuse z oddajno stanicjo za televizijo še to jesen. Seveda bodo oddaje zaenkrat omejene samo na beograjsko okolico.

Tragična smrt družinskega očeta

Maribor, 23. septembra.

54 letni posestnik in gostilničar Anton Čelofiga iz Devine pri Slovenski Bistrici je s svojim sinom Srečkom vozil iz vele-niškega gozda drva na svoj dom. Med vožnjo se je voz v gozdu radi slabe ceste prevrnil na Antona Čelofigo ter ga pokopal pod seboj. Sin, ki je uvidel, da ne more očetu sam nuditi pomoči, je takoj alarmiral domačine. Ko so dve uri pozneje starega Čelofigo izvlekli izpod voza, je bil že mrtev. Zdravnik je ugotovil, da je pokojni umrl na posledicah zadušenja, ker je padel na obraz in ga je teža voza potisnila k tlom. Tragična smrt skrbnega družinskega očeta je zbudila splošno sočutje.

Vreme biča slovenskega kmeta

Ljubljana, 23. septembra

Danes je prvi jesenski dan po sončnem letu. Okoli tega datuma je usojeno slovenskim deželam leto za letom od nekdanj to nesrečno jesensko deževje. Nobeno leto nam ne 'zostane, kljub temu se v vsakdanjem pogovoru vsako jesen povprašujemo: Kaj misliš, kaj je vendar to, ali bo sodnji dan? In vendar se to, kakor rečeno, godi prav vsako leto.

Na ljubljanska tla pade povprečno na leto po 1.600 mm dežja, oziroma snega, to povprečje je pa letos do danes, ko nam manjkajo do konca leta še skoraj trije meseci in pol, celo že malone doseženo. Kdor koli pripotuje iz južnih delov Jugoslavije k nam, bo hitro opazil in pripomnil: Pri nas že 14 dni ali mesec nismo imeli dežja, pri vas naliva pa za dnem. Ni čudo. Beograd izkazuje letne padavine ravno tisoč milimetrov ali en meter manj kakor Ljubljana. Ta razlika je tembolj usodna, ker je pri nas količina dežja razdeljena na pomlad in jesen, v dobo, ko je najmanj potrebna, dočim trpijo v poletju naši kraji mnogokrat hudo sušo.

Beograjska vodna količina je za tamkajšnje kraje, torej za našo žitnico v Vojvodini, največja dobrota. Saj se njen večji del vsuje v obliki kratkih plov ravno v poletnih mesecih, ko je tamkajšnje setve najbolj potrebujejo za dozorevanje. Naše pomladansko in jesensko deževje pa ima za delo našega kmeta vseh strok hude posledice. Pod prehudim pomladnim zalivanjem uspeva po slovenskih njivah bohotno ple-

Lepi načrti Murske Sobote Nova bolnišnica, okrožno sodišče, nova šola in gimnazija

Murska Sobota, 23. septembra

Murska Sobota postaja vedno bolj težišče vsega pomurskega gospodarskega in kulturnega življenja. V zadnjih letih se mesto samo naglo razvija, nastale so cele ulice, hiše v modernem slogu ki krasijo. Sredi mesta stoji novi Delavski dom, najvažnejša ustanova v Prekmurju, vrata, skozi katera pridejo prekmurski ljudje do dela in zaslužka, doma in v tujini. Če se bo ustvarili vsi načrti župana Hartnerja, bo Murska Sobota kmalu postala precej veliko in lepo slovensko mesto.

Zidala se bo nova bolnišnica, za katero je banska uprava najela posojilo, občina pa bo dala na razpolago brezplačno stavbišče. Že davno je postala stara bolnišnica premajhna in v vseh oziirih nezadovoljiva, tako za zdravnike, kakor za ogromno armado bolnikov, ki v takem številu iščejo pomoči, da jih mora večini po pet letzi v dveh poletjih in še ni dovolj prostora. Nova bolnišnica s trisestdesetimi posteljami bo veliko olajšanje za zdravnike in za bolnike.

Zelo važno je vprašanje okrožnega sodišča v Soboti. Ministrski svet je že predložil za-

KDOR JE PREVEČ DEBEL,

naj poskusi vzeti Krušen-sol. Jemlje se redno vsako jutro. Mala doza Krušen-soli vzdržuje prebavne organe, da vsak dan redno delujejo. Priporočeno od zdravnikov.

Dobiva se v lekarnah.

Oglaš. reg. S. br. 16.123/36

vel vseh vrst in vsaka kmečka hiša je prisiljena pošiljati za dolge tedne na polje plevce, ki čepijo in pulijo neprijetni osat izmed skoraj zadušene setve. Jesensko deževje zadržuje zopet v plitvih legah pospravljanje sadežev, v vinogradniških krajih pa povzroči gnitje in plesen zorečega grozdja.

Večno izmenjavanje vetov, zdaj mrzlih od severa, zdaj toplih od juga, vplivajo s svojim nihaji mirujočim pisem neugodno seveda tudi na telesni ustroj samega slovenskega človeka. Oni večni nemir ali s modernim izrazom nervoznost ima pač svoje glavne korenine v našem slovenskem vremenu. In če pomislimo zraven tega še na toliko obsojeno slovensko lenobo, moramo dati končno tudi to na rovaš te večne nestalnosti našega vremena. —s.

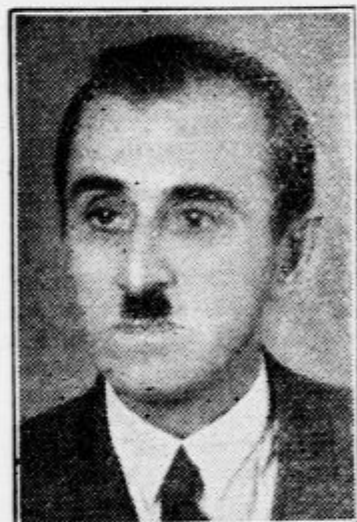
Odločitev nad prepadom

Sava, 23. septembra.

Včeraj so spravljal les z Gračanovega hriba nasproti savski železniški postaji. Sam posestnik Gračan je s parom konj vlekel les v dolino, skozi grapo, imenovano Smrtinica. V dežju je bila zemlja spolzka. Na onem delu poti, ki vodi nad stromo steno, je doživel hudo nesrečo. Tovor je lezel v globino, konja sta se s skrajnim naporom brunila, da nista z vozom vred zadržala čez skale v prepad. Ves zaskrbljen je gospodar uvidel, da je rešitev obeh konj nemogoča, kajti en konj je že visel čez rob ozke poti in je grozilo, da potegne s seboj še drugega z vozom vred. Odločitev je bila nagla: Gračan je presekal vrvi, sproščeni konj je zdrvel v Smrtinico in se takoj ubil. Drugega konja si je gospodar rešil. Bilo pa je še mnogo napora in skrbi, da ga je spravil v dolino. Do smrti izmučen je gospodar Gračan priznal, da v tako mučnem položaju se ni bil, čeprav je opravil čez grapo Smrtinico že mnogo voženj. Dogodek pač v zadostni meri pričuje, koliko naporov prestanajo naši gospodarji, kadar spravljajo les po komaj pristopnih krajih v dolino.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Hinko Klavora ob upokojitvi

»Konec avgusta je bil upokojen brez posebne prošnje gospod Hinko Klavora, učitelj v Ljubljani (Sp. Šiška). Kdo ga ne pozna? Poznajo ga starši, katerih otroke je učil in vzgajal, poznajo ga hiše, na katerih vrata je trkal nebrojkrat in prošil za revne učence, za Sokola, za knjižnice. Najbolj pa ga bodo pomnili njegovi učenci, ki jim je bil drugi oče. Če je imel v razredu besege in razčepanega učenca, prošil je okrog toliko časa, da je imel v razredu oblečene reveže in preskrbljene s šolskimi potrebami. Seveda je pri takem delu moral pogoltniti marsikatero pusto besedo, a on se tega ni bál. Znan je primer, ko mu je neki gospod solil bridke pod nos, češ, da je nadležen, on pa je mirno poslušal in mu naposled rekel: »No gospod, to je bilo moje, zdaj pa prosim še za reveže!«

Je zvest pripadnik SOKOLA in nacionalne misli in je član vseh nacionalnih organizacij.

Rojen je bil v Trstu l. 1878. Služboval je pred vojno na Primorskem, po vojni pa je odšel na Koroško, vrnil se je po nesrečnem plebiscitu v Zveznike nad Skofjo Loko, od tam pa leta 1924. v Ljubljano (Sp. Šiška), kjer je služboval do zadnjega dne brez vsakega dopusta. Njemu in njegovim nacionalnim gospe soprog želimo še mnogo let srečnega življenja.

deveno prošnjo parlamentu. Občna bo pa seveda morala poskrbeti za primerne prostore. Najbolj pereče je pa vsekakor vprašanje šolstva. Potrebna je nova narodna šola, tega nihče ne oспорava. Jasno je pa tudi, da brez posojila šole ni mogoče začeti graditi. Potrebna je pomoč in intervencija višjih oblastev za posojilo poldruga milijona pri Hipotekarni banki. Prošnje, ki so vložene za zidavo novega šolskega poslopja, nikjer niso našle potrebne razumevanja. In tako ostaja vse pri starem. Za selekto učencev je na razpolago le pet razredov. Nič manj važno ni vprašanje gimnazije. Sčasoma bomo imeli spet popolno gimnazijo. Edini pravilni izhod bi bil pač ta, da banovina prevzame zgraditev novega poslopja. Staro, izpopolnjeno z denarjem, ki se danes nahaja v šolskem fondu, bi se pa porabila za osnovno šolo in tako bi bila zadeva šolstva urejena.

Z graditvijo novih poslopij se bo nudil marsikomu zaslužek, saj je povpraševanje po zaposlitvi vedno večje. Vedno več ljudi zapušča zadolžene domove in išče kakršnega koli zaslužka. Letošnja usodna letina bo pa splošno budo le še povečala,

Domače vesti

* Kongres internancev in političnih preganjanecv se prične v nedeljo 26. t. m. ob pol 10. v Beogradu. Lokal: fizična dvorana na novi univerzi. Akcijski odbor nam danes ni poslal programa, ne načrta pravil. Legitimacije za vožnjo smo poslali vsem, ki so jih želeli imeti. Začasni banovinski odbor.

* Sestra egiptskega kralja Fuada, ki se je več dni mudila v Splitu in Dubrovniku, je dospela v Kotor. S princem Fahrijo potuje njen soprog Faruk Dabi. Iz Kotora odpotuje v Albanijo, kjer bo princesa Fahri raziskovala svoje pokolenje, ker sodi, da izvira sedanja egiptaska dinastija iz Albanije. Obiskala to albanskega kralja Zoga. — V Dubrovniku je prispeel bivši egiptski kralj Abbas Hilmi, ki se zadnje čase mudil v Sarajevu in si ogleda odnotne džamije in muslimanske zanimivosti. Sarajevski muslimani so se prično poslovlili od odlične gosta.

GOSPOD
NOSI V JESEN!

STRAPAC — DO 220.—
SROKE MODNE ORTE — DO 160.—
ZA VEČER IN PROMENADO — DO 150.—
PROGASTI KAMGARN — DO 150.—
ZA SPORT — SETLEND — DO 160.—
DO 210.—

MANUFATURA
F. KS. SOUVAN
MESINI TRG 24.

* Usodne posledice neurja po dalmatinskih vinogradih. Letošnja trgatve v Dalmaciji se je pričela mnogo prej kakor druga leta. Zaradi deževnega vremena je namreč grozdje začelo gniti. Ponekod je trgatve že opravljena, v preloženem delu Dalmacije pa se pravkar razvija. Letina je mnogo slabša, kakor se je pričakovalo. V okolici Šibenika je za tretjino manjša od lanske, slično je tudi na Visu in v okolici Splita. Hercegovski vinogradi so letos obetali rekordno letino, kakih 900 vagonov vina. Toda nedavno neurje je silno prizadelo hercegovske vinogradnike.

Pri neredni zastoj, napihjenosti črevesja zaradi stagnacije, odvaja naravna »Franz-Josefova« gredica zaostanke prebave, nakupične v črevesju. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« naravna gredica s popolnim uspehom pri moških, ženah in takisto pri otrocih.

Ogi reg. S. br. 15.485/35.

— Iz naše vojske. Na lastno prošnjo je vpokojen sanitetni major dr. Ivan Koprivnik; odlikovan s 2. redom Jugooslovenske krone III. stopnje stotniško podpolkovnik morarice Miroslav Dobrovič, z redom Jugooslovenske krone V. stopnje kapetan I. klase Vilko Hren in z redom Sv. Save V. stopnje kontraktualni uradnik Alojz Polak.

* Novi grobovi. Poročali smo nedavno o nasreči župnika g. Frana Toplaka iz Pišec pri Brežicah. V sredo dopoldne je g. Toplak podlegel poškodbam v bolnišnici v Brežicah. — V ljubljanski bolnišnici je umrl g. Jernej Trobec, spovednik drž. železnice v pokopju. K večnemu počitku ga bodo spremenili jutri ob 16. — Pokojnika blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* V Zagrebu so v sredo svečano odprli novo gimnazijo za vzhodni del mesta. Mogočna palača stoji v Kušlanovici ulici. Otvoritev so prisostvovali najodličnejši predstavniki. Otvoril jo je zastopnik bana, načelnik prosvetnega oddelka Dragotin Perc. Gimnazija bo imela 14 razredov ter krasno urejene kabinete in predavalnice.

* Naše gasilstvo in veliki defile vojske. Gasilska zajednica dravske banovine objavlja: Prosta železniška vožnja gasilec k defileju v Metliki ni dovoljena. Udeleženci se peljajo s polovico železniško voznice do Metlike. Pričetek mimohoda bo v nedeljo ob 8.30. Jutrnji vlak prihaja v Metliko ob 9. Niti v Metliki, niti v bližnji okolici ni dobiti prenočišča, tudi hrano je treba vzeti se s seboj. Nobena uniformirana organizacija ne bo pripuščena v defile, pač pa bodo smelega organizacije mimo hoditi gledati na križišču ceste Metlika—Gradac pri izhodu iz Metlike. Najbližje gasilске jedinice, predvsem iz novomeške in črnomaljske župe, naj se udeležijo sprejema vojske na omenjenem križišču. Udeležba samo v kroju!

* Opozorilo šahovskim klubom! Glede na razne govorice, ki krožijo med ljubljanskimi šahovskimi klubi o brzoturnirju v Trbovljah, izjavlja Slovenska šahovska zveza: To je brzoturnirju, ki bo v Trbovljah v nedeljo 26. t. m. za prehodni pokal Slovenske šahovske zveze, bodo mogli nastopiti izključno le igralci, ki so verificirani za posamezne klube. Pri tej priliki tudi opozarjamo, da igralci, ki so preslopili v kak drug klub, a jih še veže karentna določba po pravilniku, ne bodo imeli pravice nastopa. — Odbor.

* S flobertovko v smrti zaradi nesrečne ljubezni. V Lendavi se je usmrtila 19letna Nuska, hči bogatega posestnika Ivana Zerdika. V torko je kosilu se je podala v vinograd in je vzele s seboj flobertovko. Pozno popoldne so jo našli mrtvo v neznanu rano na sencih. Nesrečno dekle se je ubilo zaradi nesrečne ljubezni do 24letnega Ladislava Popela, s katerim je v Čakovcu obiskovala trgovsko šolo in se želela z njim poročiti. Starši so baje trnili poroko. Zapustila ni nobenega poslovnega pisma. Včeraj so jo pokopali ob veliki udeležbi prebivalstva Lendave in Čakovca.

* Neprijetno presenečenje ob vrnitvi iz Amerike je doživel Marko Stajčič iz vasi Priška na Kordunu. Pred 10 leti je bil odpoval v Ameriko in je zapustil svoji ženi Mari in enoletnemu sinčku hišo in dva orala zemljišča. Potem ji je redno pošiljal denar. Tako se je ženi dobro godilo in je začela ljubimkati s 23-letnim Ivanom Marčičem. Mara je še zdaj zelo lepa ženska, saj je stara šele 33 let, njen ljubček pa tudi velja za najboljši brhkega fant v vsaj lani. Nedavno večer, ko so ravno opravili trgatve, se je pri Mari dolgo zadržal Ivan, isti večer pa se je vrnil mož Marko iz Amerike. Že v gostilni je bil zvedel, kako se obnaša njegova žena. Okrog polnoči je prišel pred lastni dom. Skozi okno je videl, kako spi njegov 10-letni sinček in kako se njegova žena ljubimka z mladim ljubčkom. Planil je v hišo in naperil samokres proti ženi: »Umiri, nezve sta! Z drugim strelom je zadel ljubčka, tretji strel pa je pogladi sebi v prsi. Prihiti so sosedje, poklicali so zdravnika. K sreči rane niso smrtno. Najhujše je zadeta Mara, dočim sta Ivan in Marko že izven nevarnosti.

* Svojo ženo je ubil. V vasi Murčaku se je zgodila velika družinska tragedija. Kmetovalec Matija Res in žena Katarina sta že dalje časa živela v sporu. Posebno je Matija zasovražil ženo, ker je polovico posestva dal prepisati na svojo hčer, katero je imela rajši kakor ostale otroke. Ob prepričanju je Matija hudo pretepal svojo ženo. Pretekli torko je prišlo med njima zarana do spora. Tedaj je Matija pograbil kos železa in je tako dolgo udaril po ženi, dokler ni obležala mrtva.

* Radijska oddaja postaja v Ljubljani bo prenašala danes od 19.30 do 20.15 reportažo zračnega napada na Novo mesto.

* Obvestilo. Zaradi končane sezone se avtobusni promet na progi Bled — Ljubljana ukine s 25. septembrom. — Avtopodjetje R. Hoiak.

Eno srce — ena RADENSKA.

Žrebanje Državne razredne loterije v novem 35. kolu bo v Ljubljani

Vsako bo lahko prisostvoval igri petega razreda, v kateri se žreba

MILIJONSKI DOBITKI

Kdor se želi udeležiti igre v tem kolu, naj kupi srečko pri

ZADRUŽNI HRANILNICE V LJUBLJANI

Dalmatinova ulica 6

Po Dunavu skozi železna vrata

V soparnem večeru se dremamo pri pripravi blaginji v Beogradu. S pomočjo komolcev se mi posreči v pravilnem vrstnem redu dobil vožno karto za pot po Dunavu do Radujeva. Globoko se oddahnem, ko me vrže vrtnice od blagajne, vendar si ne upam vzeti toliko časa, da si obrišem pot z obraza, ker sem nekoliko kašen. Poberem naglo svoje stvari, da čim prej najdem ugoden prostor na ladji. Vse je že zasedeno in najpametnejši so se vlegli ali pa dimirali spajanje, samo da bi vzbudili sočutje močno utrujenih ljudi. Spoznavši, da svoje prepoteno telo nimam kam nasloniti v spodnjih prostorih, kjer je poleg tega vladal slab zrak, se bolj splazim kot pristopam po strnih, nerodnih stopnicah na krov. Niti vedel nisem, da smo že odpluli. Tisočero raznobarnih svetilk v ozadju mi je šele naznanilo, da se oddaljujemo od vstopne postaje. Zaradi boljše razgleda zlezem na teraso, kjer je bilo le nekaj potnikov. Tu končno najdem svoj pokoj na pletenem stolu. Ob cigaretah in vinu poslušam božanski glas Giglija, ki ga prenaša radio od bogvekd...

Med tem priplujemo v Smederevo. Temni obrisi napol razpadlega zidovja s 24-mi stolpi pričajo molče o burni zgodovini, ko so Turki l. 1459 po padcu te trdnjave osvojili celo Srbijo. Mesto je že v mirnem snu, samo nekaj paznikov se še spreha po veliki smederevski delavnici železnih vagonov, ko odhajamo zopet v noč med komaj vidne obrise obeh bregov. Rdeče in zelene luči se v enakih presled-

kih vžigajo na vodni gladini in ugašajo da joč s tem znak, kje preti nevarnost plovbi. Svetlobne znake delajo posebni plavalni motorji, ki jih ženejo turbine, te pa dobivajo zopet gibanje od vodnega toka.

Polnoč... Hladna sapica mi prija. Nikogar ni več na terasi. Spodaj raskave glasove rejenih pijancev, katerim prav ni pristojala s srbskim naglas peti pesem »pogled v nedolžni oko«. Od časa do časa prekinja temo močan žaromet, ki vrže pramen svetlobe na mimoidoče ladje. Tako poteka noč...

V Velikem Gradištu preneha za dve uri monotonno udarjanje gonilnih lopat ob vodo. Postanek izkoristijo za pregled ladje same in za čakanje jutranje zore, ker bi bila daljna pot skozi skalnate tesni Djerdapa zelo nevarna. Ob prvem svitu krenemo naprej do Golubca, po katerem se začne Djerdap. Prej odmaknjeni hribi se približajo k bregu in tvorijo ponekod napvpične skalnate stene, pod katerimi teče na levi romunska meja, na desni naša. Takoj ob vzhodu v sotesko stoji na šiljastih skalah skoraj nedostopna trdnjava v precej razpadlem stanju, pod katero vodi skozi predor vozna pot, dočim pristopi na nasprotni strani avtomobilska cesta, ki se vije tik ob vodi skozi vse Djerdap, razen na nekaterih mestih, kjer se umakne hribi v notranjost. Te začne ožine imenujejo tamkajšnji prebivalci kot prvi Kazan, ki ga strmo meji Jelenska stena. V tem predelu se baje nahaja v neki votlini za govedo smrtonosna mušica, ki so jo zamenjali za tretjo. Prehod v so-

* Železniške objave za planince, po katerih uživa skupina štirih članov, ki pripadajo v Zvezi planinskih društev včlanjeni planinski organizaciji, 50% popust na vseh relacijah in vseh vlakih državnih železnic, so po odloku, objavljenem v Saobračalnem Vestniku godina VIII br. 40 z dne 26. 9. 1937 kolekta proste. Tozadevne objave so za planince na razpolago članom SPD in TK Skale v Ljubljani v društvenih prostorih. Planinci, ki se poslužujejo objav, naj se sklicujejo pri železniških blaginjah na navedeno objavo, ako bi uradniki zahtevali plačilo kolekta.

* Planinci, pozor! Stančičeva kočja in Triglavski dom na Kredarici bosta zaradi deževnega vremena zaprta že v ponedeljek 27. t. m. Oni, ki hočejo na Triglav, naj odlože svojo turo na kasnejši čas, ker od 27. t. m. ne bodo več oskrbovalne planinske postojanke v Triglavskem pogorju.

* Ante Dukić: Vzgljady na širnji mir. Zbirka afizorizmov Ante Dukića »Pogledi na življenje in svet, ki jo je nagradila Srbska kraljevska akademija, je izšla zdaj pod gornjim naslovom v založbi tiskarne Narodnih Novin Nikolaja Fedorova z uvodom prevajalca in s predgovorom Bogdana Popovića. Cena je 20 din.

OSKRBNIKA (-ico)

za Dom na Krvavcu išče SPD. — Pismene ponudbe do 28. septembra na Slovensko planinsko društvo — Ljubljana, Aleksandrova 4/I.

* Večerni trgovski tečaj, potrjen od ministrstva trgovine in industrije, se odpre na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Brezplačne prospekte in vsa pojasnila daje ravateljstvo ustno in pisno. Počujejo se vsi trgovski predmeti, pisarniška dela, stenografija, strojeopis, nemščina itd. Šolnina zmer na.

Iz Ljubljane

u— Sestra Felicita Kalinšek †. Včeraj so položili k večnemu počitku znano pisateljico knjige »Slovenska kuharica«, ki je bilo eno prvih naših del o kuharici in kulinariki umetnosti in je doživelo že osem izdaj. Pokojnica se je rodila leta 1865. v Podgorju pri Kemniču in je bila 43 let šolska sestra v Marjanišču. Bila je sestra dolgoletnega našega tovariša in korektorja g. Ivana Kalinška. Blag ji spomin, preostaliim neče sožalje!

u— Stožec na Mirju kup nesreče. Pred tednom smo zapisali, da se stožec za Rimskim zidom, ki je bil šele nedavno dograjen, postavlja od nehalnega sveta. Razpoke in njem so se večale od dne do dne, ves se je zgrbančil in sesedel, a pred dnevi se je na njegovem severnem pobočju odprl precejšen kos rušev in zemlje; zrednji neprestani nalivi so povzročili njegovo nadaljnji razpad. Že v sredo je kazalo, da ne bo dočkal naslednjega dne. Res je prišel v vsej širini in dolžini pokati in včeraj so se kar uro za uro trgali mali plazovi, skrpac se mu je pa močno nagnila in žalostno zakinkala. Če že ni vse skupaj zgrmelo po tleh, bo pa prav gotovo v teku noči. — Tudi njegova sosedja, piramid nad obokom, ki se ji je prav tako odrgel plaz na vzhodni strani, se je trgala polagoma dalje, a včeraj so delavci, ki tam regulirajo bližnjo cesto za Tehniško srednjo šolo, zajeli njeno nadaljnjo rušenje in jo krepko podprli. Piramido bodo postavili v prejšnje stanje, sveda nekoliko trdnje, a za stožec bo pač najboljše, da ga spravijo s sveta, kajti v taki obliki je nemogoče in tudi ne bo nikoli vzdržal. Bo pač potrebna solidnejša gradnja.

u— Putnikov avtobus k vojaškim manevrom. K veliki reviji naših čet v nedeljo 26. t. m. bo vozil Putnikov avtobus z odhodom ob pol 5. jutraj iz Ljubljane. Vožnja tja in nazaj 73 dni. Mesto polne tribune bo rezervirano in dovoljeno le udeležencem z znakom Putnika. Prijave sprejema pisarna Putnika do sobote popoldne.

u— Za pomoč poplavljenec. V sredo ob 18. je bila v mestni posvečovalnici prva seja ljubljanskega krajevnega pomožnega odbora, ki bo zbiral sredstva za pomoč poplavljenec. Sejo je vodil g. podžupan dr. Ravnikar, navzočni pa so bili stolni kanonik dr. Kliner, polkovnik Andrejka, predsednik lekarnarske zbornice mr. Milivoj Levstik, za Rdeči križ g. Malnarčič za Jugoslov. žensko zvezo gge. Gašperlinova in Sattnerjeva, za Kršćansko žensko zvezo gge. Sušnikova in Logarjeva. Sestavljen je bil seznam tvevk, na katere se bo odbor obrnil s prošnjo za podporo. Gospodje in gospe so si razdelili

posamezne tveške, ki jih bodo obiskali in naprosili za prispevke. Ker je beda v poplavljenih in po letošnjem mnogotrem neurju silno prizadetih krajih izredno huda, priporočamo, da pomore, kdorkoli zmore.

u— Opozorilo javnosti. Po ljubljanskih mlekarnah, trgovinah z živili, po vinočilih in ostalih gostinskih obratih prodaja neznan mladenič na karton velikega formata tiskano »Navodila za izvajanje zdravstveno-policijskih predpisov po gostinskih obratih«. Za izvod teh navodil zahteva od 8.50 do 9.50 din in trdi, da ga pošilja kr. banska uprava; vsak lastnik gostinskega lokala ali trgovine z živili, pravi, mora nabiti navodila na vidnem mestu svojega lokala, tisti pa, ki tega ne bo storil do dne 24. t. m., da bo kaznovan. Mesto poglavarstvo opozarja prizadele, da niti oni niti kr. banska uprava nista izdala teh navodil in tudi ni bila »zdana nikakršna odredba o teh navodilih.

u— Stavka mesarskih pomočnikov. Ker je združenje mesarskih mojstrov odklonilo zahteve mesarskih pomočnikov, so ti, kakor smo včeraj poročali, stopili v stavko, ki še traja. Na delo so se vrnili edino mesarski pomočniki tveške Slamič, ki je dala delojemalcem izjavo, da v naprej prizna za obvezne vse pogoje, ki jih bodo stavkajoči dosegli od svojih delodajalcev.

u— Absolutni kiparske in keramiške šole, ki bi želeli obiskovati umetnostno-obrtni mojstrski tečaj, naj se do dne 2. oktobra pisмено ali ustno javijo pri direktorju Državne tehniške srednje šole.

u— Oblike in klobuke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich. 2

Iz Celja

u— Table za parkiranje odstranjujejo. Celjsko županstvo je na zahtevo nekaterih mestnih svetnikov odredilo, da se odstranijo table za parkiranje avtomobilov, ki so jih pred dnevi namestili na hodnikih za pešce. Včeraj so pričeli s temi »javnimi deli« in niso table nazaj v rotariorne.

u— Celjski šahovski klub je igral v sredo od 20.30 do 24. v salonu hotela »Evrope« brzi turnir za mesec september. Turnirja se je udeležilo 12 šahistov. Prvak za mesec september je postal g. Grašar z 10 točkami izmed 11 dosegljivih. Drugi g. Kocmur, tretji g. Dobraj z 8 četrti in peti g. Schneider in Fajš s 7 točkami. Turnir je potoke l. lepe reči pod vodstvom g. Branka Kosmača.

u— Pregled greznice. Mesto poglavarstvo v Celju razglašajo: Organi mestne občine bodo pričeli 18. oktobra pregledovati vse greznice v mestu, da se prepreči, ali so pravilno grajene in ali so se pravočasno izpraznjevale. Hišni posestniki naj dajo do dneva pregleda izprazniti in popraviti greznice jame, da olajšajo mestnim organom poslovanje.

u— Ukinitve električnega toka. Kranjske deželne elektrarne bodo zaradi nujnih vzdrževalnih del na daljnovodu v nedeljo 26. t. m. od 12. do 13.30 ukinile dobavo toka za Celje in okolice.

u— Oprostitev občinskega tajnika. Pred kratkim smo poročali, da je okrožno sodišče v Celju oprostil občinskega tajnika g. Stefana Juraka iz Oplopnice, ki je bil obtožen, da je v nekem uradnem potrdilu zamočil osnovo za davek iz gostilniške obrtni neke stranke. Da bo zadeva popolnoma jasna, dopolnjujemo svoje podatke poročilo z ugotovitvijo, da se je med razpravo izkazalo, da g. Jurak ni zamočil davek osnovne v znesku 2.000 din, marveč ta vsota sporazumno z županom in članom občinske uprave ni bila vnešena v zadevno potrdilo, zaradi česar je bil Stefan Jurak oprosten krivde in kazni.

u— Ljudsko vseučilišče v Celju. Redni občni zbor bo v ponedeljek 27. t. m. ob 20. v risalnici deške meščanske šole po občinskem dnevnem redu. Prosimo obline udeležbe!

KINO METROPOL, prinaša danes zadnjikrat mističen film za močne živce »ZVLJENJE PO SMRTI«.

Iz Maribora

u— Zbor matičarjev. V sredo 22. t. m. zvečer je bil v matičnih prostorih redni občni zbor Glasbene Maticice. Otvoril in vodil ga je matični predsednik dr. R. Ravnik. Počastitvi spominja E. Adamič, M. Hubada in I. Lukmana so sledila poročila tajnika V. Bertonec, blaginjaka M. Merčuna, gospodarja D. Gražnerja, arhivarke M. Rozmanove, g. J. Arnuša za pevski odsek in koncertno poslovalnico, inž. B. Ranca za orkestralni odsek, g. Bertonec za glasbeno šolo, dr. Ravnika za šolski kuratorij. Glasbena Matica ima 662 članov. Splošni obračun izkazuje 187.017,75 dohodkov in 185.072,85 izdatkov. Šolski obračun 172.892,50 dohodkov in 165.858,85 izdatkov. Arhiv vsebuje 1575 muzikalnih del. Število učencev glasbene šole je naraslo na 242. Pri vseh teh so bili izvoljeni: dr. R. Ravnik, predsednik. Odborniki: za pevski odsek A. Faganel, V. Bertonec, Marija Rozmanova, prof. dr. Crnek. Za orkester: inž. Ranc, M. Strniša, D. Gražner. Za starše Žužak, Merčun in Martinc. Namestniki: prof. Silih, Mohorko, Cvetko.

u— 10 letnica Tujskoprometne zveze. Za proslavitev 26. t. m. je prometni minister do volil polovico vožnje vsem udeležencem proslave. Popust velja za dopolovanje od 24. do 26. t. m., za povratek od 26. do 28. sept. Udeleženci naj na odhodni postaji kupijo celo vožno karto do Maribora in rumeno legitimacijo K-13. Potrdila o udeležbi se dobijo v Mariboru ob proslavi.

u— Studenska občinska politika. Na tokovi seji studentskega občinskega odbora so obravnavali med drugim sledeče zadeve: g. Scherbaum odstopi del svojega zamližja na Poljanah za otroško igrišče. — Občinska javna tehnična se postavi pri »Bell zastavi«. — Občinske zgradbe dobijo letos novo streho, prihodnje leto pa se izvrši generalno popravilo fasad in notranjstevine. — Še v letošnji jeseni se bodo izvršila dela za razširjanje električnega omrežja do zneska 16.000 din. — Zdravniškemu pregledu glede izvajanja zakona o obvezni telesni vzgoji se je odzvalo 160 mladnikov in je imenovalo »resko načelstvo za vadiatelja šol. upravitelja Kontlerja in prof. Kavčiča.

skavte, ki na malih čolnih veslajo proti daljnemu cilju. Na vsaki postaji je polno ljudi, ki pasejo radovednost na potnikih. Nič čudnega. Tu ni železnice, niti avtomobilske prometa in jim je velika novost prihod parnika, ki dvakrat tedensko oskrbuje promet med temi kraji. Moški so navpičeni v bele hlače, preko katerih pravi vsi bela srca prav do kolena. Dobili sem vtis, kakor da jim manjka vrhnja obleka, dočim, so ženske čedno oblečene v vezene haljaj.

Na končno postajo priplujemo po 19-urni vožnji. Ladijski kuhar izrabi kratki postanek za ceneno nabavo perutnine in hrane sploh, nakar se vrnemo nazaj v Prahovo, kjer čakamo 4 ure. Težko sem čakal priliko, da se okopjem v sicer umazanem, toda toplim Dunavu. Po osvežitvi kopeli sem se okrepil z dobro večerjo, še bolj pa z vinom v gostilni, ki ima igrasno naravno teraso s pogledom na Dunav. Cene so jestivnam kakor vinu zelo nizke. Po 6. v točilnicah pa celo po 2.50 Din dobili liter zelo dobrega.

Potovanje mi je vtisnilo v spomin krasne pokrajinske slike. Hotel sem razposlati nekaj razglednic domačim in znancom, da jim vsaj v kopiji pokažem naravno lepoto te zemlje, toda zaman sem spraševal na 300 km dolgi poti po njih, tako na ladiji kakor v pristaniščih. Čudim se, da niso tujsko-prometna društva in občine spoznale nujne potrebe po raznošitvi razglednic, saj so le-te najpreprostejše agita-cijsko sredstvo za tujski promet. Kaj poretu tujec na to? Da smo vsi nepismeni? H. A.

KINO MATICA

Danes poslednjič!
Najlepši varietejski film
KRALJ ARTISTOV TRUKA
La Jana

SLOGA

Premiera izvrstne šlager-komedije
LJUBEZEN NA BEGU
V glavni vlogi: Joan Crawford, Clark Gable
Zopet normalne cene. Najnovejši žurnal.

UNION

Danes poslednjič!
Veliki francoski film
BACCARA
Tragedija junaka iz svetovne vojne.
V glavnih vlogah: Marcela Chantal,
Jules Berry, Lucien Baroux

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 ur

Preglednika J. Novak in Leskovšek. V šolski kuratorij pride g. Skofič. Na običnem zboru se je ugotovila razcepjenost marib. pevске družine po ideoloških in stanovskih opredelitvah, nadalje potreba omejitve preštevilih koncertnih prireditvev z uvedbo koncertna abonmana potom glasbenega biroja Glas. Maticice ter končno stiska zaradi pomanjkljivosti sedanjih matičnih prostorov, katerih problem naj bi se rešil s preselitvijo Glasbene Maticice v sedanje muzejske prostore, ki bodo po preselitvi muzeja v grad na razpolago.

u— Odlikovanje. G. Anton Desnica, major v rezervi in solastnik tovarne čokolade »Mirim«, je odlikovan z redom sv. Save V. stopnje.

u— Gospodarski dan Dravske doline. Prireditelj združene gospodarske organizacije Dravske doline v nedeljo 26. t. m. v Vuzenici pod vodstvom odnodne gospodarske zidruge. Zjutraj bo budnica, po trgu, potem sprejem gostov z godbo pri vlakih, maša na prostem in kret združnega doma s pozdravnimi nagovori ter otvoritev združnega doma in splošne kmetijske razstave. Popoldne bo predavanje o gospodarstvu in govori zastopnikov, predvajanje filma o kmetijstvu v Jugoslaviji ter velika kmečka tombola, pri kateri lahko zadenejo lepo kravo, novo kolo, otomano in še dolgo vrsto dobikov v vrednosti 10.800 din. Sledila bo prijetna kmečka zabava. Sodelovala bo domača trbonska godba. Za vse bo preskrbljeno. V primeru slabega vremena bo maša v župni cerkvi, ostali spored pa neizpremenjen v združnem domu.

u— Mariborsko gledališče si je nabavilo krožni horicent. Zaradi tega bodo v bodoče tudi prizori v prirodi, ki so do zdaj gledalce opremali za prizori v sobah, izgledali vsebolj naravni in slikoviti. Gledališče stori vse, kar more, da se izpopolni, pa bi se razmahnilo še bolj, če bi mu občinstvo pri tem pomagalo z obilnejšim obiskom. Zdjaj je najbolj ugodna in poceni prilika: abonirajte se!

u— Slovo prof. Mirka Sennika. ISSK Maribor je priredil g. prof. Senniku, ki je na lastno prošnjo premeščen v Split, prisrčen poslovilni večer. Od odhajajočega profesorja se je v imenu ISSK Maribora poslovil g. dr. Stomol ter mu izročil krasno spominsko plaketo. Prof. Senniku, ki je bil dolga leta član in odbornik kluba, se je zahvalil za prisrčne poslovilne besede, nakar so še spregovorili g. ravnatelj Babič, inž. Baran, Saša Boržič, A. Gilly, ravnatelj Löss, J. Končič, T. Voglar ter gđ. Avrelia Slaveva. Odhajajočemu g. profesorju želimo obilo uspehov na njegovem novem službenem mestu.

u— 10 letnica Tujskoprometne zveze. Za proslavitev 26. t. m. je prometni minister do volil polovico vožnje vsem udeležencem proslave. Popust velja za dopolovanje od 24. do 26. t. m., za povratek od 26. do 28. sept. Udeleženci naj na odhodni postaji kupijo celo vožno karto do Maribora in rumeno legitimacijo K-13. Potrdila o udeležbi se dobijo v Mariboru ob proslavi.

u— Studenska občinska politika. Na tokovi seji studentskega občinskega odbora so obravnavali med drugim sledeče zadeve: g. Scherbaum odstopi del svojega zamližja na Poljanah za otroško igrišče. — Občinska javna tehnična se postavi pri »Bell zastavi«. — Občinske zgradbe dobijo letos novo streho, prihodnje leto pa se izvrši generalno popravilo fasad in notranjstevine. — Še v letošnji jeseni se bodo izvršila dela za razširjanje električnega omrežja do zneska 16.000 din. — Zdravniškemu pregledu glede izvajanja zakona o obvezni telesni vzgoji se je odzvalo 160 mladnikov in je imenovalo »resko načelstvo za vadiatelja šol. upravitelja Kontlerja in prof. Kavčiča.

Kupujte domače blago!

Gospodarstvo

40 milijonsko posojilo za ljubljanski tramvaj

Pred dnevi smo objavili teografsko vest, da je Poštna hranilnica dovolila ljubljanski mestni občini posojilo v višini 40 milijonov Din za reorganizacijo cestne železnice. Takoj smo ugotovili, da teografska vest ni jasna, ker govori o obveznostih občine do Maloželezniške družbe, ki jih ni razen obveznosti iz naslova garancije za družbene dolge pri Pokojninskem zavodu za nameščence in pri dunajski tvrdki Sierans. Pa tudi če bi s sredstvi tega posojila Maloželezniška družba poravnala vse svoje dolge pri Pokojninskem zavodu in pri tvrdki Siemens, ki znašajo nekež nad 28 milijonov Din, nastane razlika v višini skoro 12 milijonov.

»Slovenec« je v zadnji nedeljski številki zatrjeval, da to posojilo ne pomeni nobene nove obremenitve za občino, temveč pomeni razbremenitev, ker bo občina s tem denarjem pokrila svoje obveznosti v zvezi s cestno železnico. Novo posojilo je sklenila pod ugodnejšimi pogoji, kakor so dosedanje obveznosti mestne občine v zvezi s cestno železnico. Če v tokrovi številki smo poudarili, da so vesti glede tega posojila nejasne. Ne samo glede dejstva, da mestna občina, kakor rečeno, nima obveznosti pri Maloželezniški družbi, temveč tudi glede razlike, med zneskom posojila 40 milijonov in skupno vsoto posojil Maloželezniške družbe pri Pokojninskem zavodu in pri tvrdki Siemens. Končno smo dodali: Kaj bo z razliko je težko ugotoviti, če gre pri tem posojilu v resnici le za kritje starih obveznosti.

Pri tem posojilu gre vsakakor za veliko finančno transakcijo mestne občine, o kateri pa je težko dobiti jasne informacije, čeprav je bilo posojilo od Poštne hranilnice odobreno že prejšnji teden. »Slovenec« razen kakšne brzoglavke v nedeljo ni objavil doslej nikakih podrobnosti, čeprav bi imeli boljše dostopne. Včeraj pa je objavil v svojem poročilu o nameravani

gradnji tramvajske proge do Sv. Križa informacije, ki bistveno nasprotujejo kratkemu nedeljskemu poročilu o tem posojilu. Pravi, da bodo tramvajske proge do Sv. Križa gradili »iz 40 milijonskega posojila, ki ga je nedavno dovolila Državna hipotekarna banka. Splošni maloželezniški družbi«. Posojilo naj bi torej dala Državna hipotekarna banka, ne Poštna hranilnica, in ne mestni občini, temveč splošni maloželezniški družbi. Po naših informacijah bo pravilna prvotna vest, da bo posojilo dala Poštna hranilnica. Če ga potem dobi mestna občina ali pa Maloželezniška družba, končno ni velika razlika, saj je Maloželezniška družba podjetje mestne občine. Važno pa je »Slovenec« priznanje, da bodo tramvaj gradili iz novega posojila, kar pomeni, da predstavlja to posojilo vendar novo obremenitev občine v nasprotju s prvotnim zatrjevanjem, da ne pomeni nobene nove obremenitve. Upravičen je bil torej naš dvom, ali bo novo posojilo služilo v resnici le za kritje starih obveznosti. Mestno poglavarstvo, ki je doslej v stičnih primerih vedno obvestilo javnost s uradnimi komunikacijami, doslej ni dalo nikakih informacij. Zato pričakujemo, da se bo to v kratkem zgodilo.

Kar pa se tiče nove tramvajske proge do Sv. Križa je za 28. t. m. sklicana komisija na mestu samem, in sicer ob 8.30 s sestankom na vogalu Jegličeve in Masarykove ceste. Načrti so tudi za razpoloženi pri mestni občini interesantom na vpogled. Nova proga se bo po načrtu odcepila na Masarykovi cesti od obstoječe proge do železniškega podvoza in od tod po šmartinski cesti mimo kolinske tovarne do Hmeljnikov. Proga bo enotirna, imela bo štiri izogibalnice in bo dolga 1680 m. Ker cesta do Sv. Križa še ni urejena, bo tramvajska družba zaenkrat zgraditi provizorno progo na pragovih.

Gradnja novih železnic

V kratkem bodo pričeli graditi železnico Metković—Ploče in nov velik kolodvor v Skoplju

V včerajšnji številki smo poročali o normalizaciji ožkotirne železnice proge Sarajevo—Brod. Trasiranje te proge je že v glavnem končano, tako da bodo lahko v kratkem pričeli z gradnjo. Do Dervente bodo sedanjo progo normalizirali, potem pa se bo normalnotirna proga odcepila in bo od Zenice do Sarajeva tekli vzporedno dve progi, normalnotirna in ožkotirna. Nedavno smo tudi poročali, da so v državni režiji pričeli graditi prvi del velike transverzalne železnice preko Bosne od Kraljeva do Banjaluke, in sicer v odseku Kraljevo—Čačak, kjer že vodi ožkotirna železnica.

Sedaj bodo pričeli graditi tudi progo od Metkovića do projektirane nove luke Ploče. Ministrski svet je že ob koncu julija na osnovi uredbe o financiranju velikih javnih del in uredbe o trasiranju in grad-

nji novih železnic odobril kredit 30 milijonov Din za gradnjo te proge Metković—Ploče. Proga bo ožkotirna in bo dolga 20 km. Finančni minister je te dni že otvoril kredit 6 milijonov Din za pričetek same gradnje, in sicer za čas od 1. oktobra do konca t. l. Progo bodo gradili v državni režiji in je gradnja poverjena trojici inženirjev prometnega ministristva, ki bodo lahko gradnjo večjih objektov oddali podjetnikom. Železnico bodo dogradili v dveh letih.

Nadalje poročajo iz Beograda, da bodo v kratkem pričeli graditi nov velik kolodvor v Skoplju. Dne 10. t. m. bodo posvetili temeljni kamen novega kolodvorskega poslopja. Za začetna dela pri ureditvi kolodvora v Skoplju je predviden kredit v višini 20 milijonov Din. V Beogradu zatrjujejo, da bo novi kolodvor v Skoplju najlepši v naši državi.

Znatno povečanje naše rudarske produkcije

Po podatkih ministrstva za gozdove in rudništvo je naša rudarska produkcija v avgustu ponovno znatno dvignila. Zlasti značilno je naglo naraščanje produkcije premoga, kar je deloma v zvezi s povečano potrošnjo, pa tudi z okolnostjo, da se je izvozniški prenos precej podražil in ga razmeroma manj uvažamo. Skupaj je znašala letos v avgustu produkcija premoga 441.960 ton, nasproti 327.660 v lanskem avgustu, tako da znaša povečanje nasproti lanskemu letu 35%.

Naglo se tudi dviga naša produkcija železne rude, ki je znašala letos v avgustu 60.580 ton nasproti 35.950 tonam v lanskem avgustu in 19.535 tonam v predlanskem avgustu. Produkcija bakrene rude se je le v manjšem obsegu dvignila na 55.960 ton (lani 51.700), prav tako produkcija svinčeno-cinkove rude na 65.240 ton (lani 65.080). Znatno pa je narasla produkcija bauxita, ki se je povzela na 54.650 ton (lani 38.920, predl. 33.320) in produkcija pirita, ki je znašala 13.150 ton (lani 10.700, predl. 5.670). Omeniti je še povečanje produkcije kromove rude na 7230 ton (lani 6060).

Gospodarske vesti

== Spremembe pri Našiči. Te dni je bila v Zagrebu redna glavna skupščina Našičke tvornice tanina in parne žage d. d. za poslovni let 1933/34 in 1934/35. Glede na znano afero in proces proti vodilnim funkcionarjem tega podjetja je vladalo za občni zbor veliko zanimanje. Na občnem zboru je uprava družbe glede na te dogodke podala kolektivno ostavko, nakar je bila izvoljena nova uprava. Za predsednika je postavljen sir Ernest Wilton, britanski pooblaščen minister in pečanik izven službe. Prvi podpredsednik je sedaj g. Milivoj Črnadač, generalni direktor Prastelione v pokouju, poslevoedi podpredsednik pa g. Gera Kovač. Nadalje so izvoljeni v upravni odbor Anathase Roudy, ravnatelj Banque Ottomane v Parizu, Elouart Vidoulez, ravnatelj banke L'Union internationale des secours v Zenici, dr. Branko Piliveti, generalni direktor Prastelione, dr. Adolf Cuvaj bivši generalni tajnik Zbornice za TOJ v Zagrebu, Elio Marković, generalni direktor Prizada, Ravnistav Avramović, pomočnik prometnega ministra v pokouju in Aca Pavlović, advokat v Beogradu. Bilanca za leto 1933/34 izkazuje čisti dobiček 1.34 milijona din, bilanca za leto 1934/35 pa čisti dobiček 0.16 milijona din. Občni zbor je sklenil, da se ot dobička zadnjih dveh let in od prenosa dobička iz prejšnjih let, ki znaša 4.53 milijona din, dodeli 5 milijonov din v rezervni sklad, ostanek pa se prenese na nov račun. Obnem je občni zbor sklenil, da se poviša delniška glavica od 20 na 30 milijonov din z izdajo 900.000 novih delnic po 50 din nominalne, po tečaju 200 din za delnico. Na ta način bo družba dobila z emisijo novih delnic 400 milijonov din novih lastnih sredstev. Nove delnice bodo prevzeli izključno Angleži in Francozi, ki imajo pri podjetju terjatve v višini 200.000 funtov (47 milijonov din) in bo povečanje glavice izvedeno na ta način, da bo

do prejšnji upniki podjetja dobili namesto terjatve delnice in bodo tako postali solastniki podjetja. Angleži in Francozi so že prej imeli znaten del delnic Našičke. V zvezi s povečanjem glavice pa postanejo glavni delničarji. V zvezi z gornjimi spremembami so prišli v upravo podjetja tudi predstavniki angleško-francoske finančne skupine.

== Narodna banka in sanacija našega denarništva. V ponedeljek je bila v Beogradu seja širšega upravnega odbora Narodne banke, na kateri je bilo pričitano poslovno poročilo za zadnji mesec. To poročilo ugotavlja, da bomo imeli tudi letos razmeroma dobro letino, obnem pa opozarja, da je začela draginja zelo naraščati, kar bo gotovo povzročilo nekatere strukturne spremembe v našem gospodarstvu. Upravni odbor je nato sklenil nekatere izpremembe v pravilniku za kreditiranje. Ni pa se bavil z vprašanjem sanacije našega denarništva, češ da Narodna banka ni mogla zbrati potrebnega materiala, čeprav je že 12. julija naprosila denarne zavode za podatke o starem in novem poslovanju. Vendar je od naprošenih 318 zavodov poslalo podatke le 65 zavodov. Sedaj bo Narodna banka ponovno prosila denarne zavode za podatke ter bo ne glede na to, kateri zavodi bodo podatke še poslali, na prihodnji mesečni seji prišlo do razprave o bodoči kreditni politiki.

== Naša pogajanja s Francijo. V Parizu so se že prejšnji teden pičla trgovinska pogajanja med našo državo in Francijo. Gre predvsem za ureditev plačilnega prometa. Pariški »Journal de Debates« pravi, da bo novi sporazum o plačilnem prometu sličen francosko-nemškemu sporazumu, ki kakor znano obsega tudi finančna plačila. List poudarja, da se pogajanja nanašajo tudi na vprašanja čisto finančnega značaja. Francija upa, da bo Jugoslavija osvojila njene zahteve glede odplačila dolgov. »Journé Industrielle« pa poroča, da bo kliring docela likvidiran in da bo v bodoče plačilni promet najbrž urejen na osnovi plačila v devizah.

== Predumji PAB na terjatve denarnih zavodov. Že pred meseci je Privilegirana agrarna banka pričela dajati denarnim zavodom za izročene kmečke dolgeve predume v višini 25% anuitete, ki jo morajo denarni zavodi dobiti ob koncu letošnjega leta. Sedaj je izvršilni odbor tanke sklenil, da se ta odstotek poviša na 60%.

== Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Mateja Kurbusa, usnarja v Slovenski Bistrici (poravnalni upravnik dr. Boštjan Schaubach, odv. v Slovenski Bistrici; poravnalni narok 28. oktobra ob 10. prijavi rok do 28. oktobra) in o imovini Mahe Kovača in Marjete Kovačeve, posostnikov in trgovcev v Dobovcu p. Trbovlje (poravnalni upravnik dr. Peter Jereb, javni notar v Radečah; poravnalni narok pri okrajnem sodišču v Radečah 28. oktobra, prijavi rok do 6. oktobra).

== Velik izvoz orehovitih blodov. Odkar je ponovno za omejeno dobo dovoljen izvoz orehovitih blodov v klinrške države, so bile iz Bosne izvožene že znatne količine tega leša. Samo iz Srednje Bosne je bilo v zadnjih

mesečih odpredelanih 8000 vagonov orehovitih blodov.

== Potovanje obrtnikov na pariško svetovno razstavo. V dnevnem in strokovnem časopisu je bilo že objavljeno, da pripravljajo beograjska obrtna zbornica skupno potovanje na pariško svetovno razstavo za obrtnike iz naše države. Že v maju t. l. nameravajo potovanje je bilo odloženo, ker še niso bili vsi paviljoni dogotovljeni in bi ravno pri onem delu, ki je bil namenjen obrtnikom, posetniki sejma ne prišli na svoj račun. To potovanje obrtnikov v Pariz in druge centre bo prirejeno v teku meseca oktobra. Zbornice, okrožni odbori, in združenja bodo delegirala svoja odposlanstva, ki jim bodo pod posebnimi pogoji krila potne stroške. K tej skupni ekskurziji se lahko priključijo tudi posamezni obrtniki iz vse Jugoslavije, ker jim bo skupen ogled šele nudil vse koristi za spoznavanje poklicnih in strokovnih vprašanj. Odhod iz Ljubljane bo v soboto 16. oktobra ob 24. uri, povratek v Ljubljano pa v petek 29. oktobra ob 4.17. uri. V vseh večjih mestih je predviden daljši postanek. Iz Pariza bodo prirejeli posebni individualni izleti na Sredozemsko morje, v London itd., za kar bo treba posebej kriti stroške. Za pot iz Ljubljane in nazaj (III. razred), prenočišče za ves čas bivanja v Parizu z zajtrkom, s prevozi od postaje do hotela in nazaj, vse takse, napitnine in stroški vizuma in kolektivnega potnega lista plačajo udeleženci 1100 Din. Vsak posetnik, ki se namerava udeležiti te ekskurzije mora predložiti potrdilo od krajevne (policijske oblasti), da se mu sme izdati kolektivni potni list v inozemstvo. Obnem mora predložiti 5 enakih slik (6x9) ter vse osebne podatke. Interesenti naj najkasneje do 2. oktobra prijavijo »Putnik« vse potrebne podatke ter plačajo potne stroške. Posamezni interesi prejmejo točneje podatke pri Zvezi obrtnih društev dravske banovine v Ljubljani (Novi trg 5.).

== Gradbena dela na ljubljanskem kolodvoru. Pri gradbi oddelku direktorije drž. železnice v Ljubljani bo 15. oktobra prva javna ofertna licitacija za gradnjo novih prostorov za prometno službo na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Pripončki in podatki se dobe od 1. X. naprej pri referatu za visoke stavbe.

Borze

23. septembra

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi v privatnem kliringu trgovali po 8.43, angleški funti pa po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.4650, v angleških funtih po 238, v grških bonih po 30.25 in v španskih pezetah po 2.70. Nemški kliringški čeki notirajo nespremenjeno in stanejo v Ljubljani 12.84 (v Beogradu 12.82 in v Zagrebu 12.84) odoeno za 15. oktober 12.7750, za konec oktobra 12.7850 in za 15. januar 12.78.

Na zagrebškem efektm tržišču se je vojna škoda pri čvrsti tendenci trgovala po 413 (v Beogradu je bil promet po 412). Do prometa je prišlo samo še v delnicah Jadranske plovidbe po 402.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2397.41—2412, Berlin 1739.78—1753.56, Bruselj 730.45—735.52, Curih 996.45—1003.52, London 214.55—216.61, Newyork 4307.25—4343.56, Pariz 148.07—149.50, Praga 151.—152.64, Trst 227.70—230.78.

Curih. Beograd 10, Pariz 14.87, London 21.55, Newyork 435.50, Bruselj 73.2375, Milan 22.9250, Amsterdam 240.35, Berlin 174.65, Dunaj 79.75, Stockholm 111.10, Oslo 108.30, København 96.25, Praga 15.21, Varšava 82.25, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagre. Državne vrednote: Vojna škoda 412—414, za dec. 410—412, 4% agrarne 53.50—54.50, 4% severne agrarne 52.50, 6% begunške 77 den., 6% dalm. agrarne 75.25—76, 7% invest. 93 den., 7% stabiliz. 86.50 den., 7% Blair 85—86, 8% Blair 94.50—95.50; delnice: Narodna banka 7500 den., PAB 197 den., Trboveljska 230—255, Gutmann 45 den., Sečerana Osiček 198 bl., Sečerana Veliki Bečkerek 600—650, Osijska Ijevnaica 200 bl., Dubrovačka 425—430, Oceania 275 den., Jadranska 405—420.

Beograd. Vojna škoda 411—412 (412), 4% severne agrarne 52.75 den., 6% begunške 77.50—77.75, 7% stabiliz. 88 bl., 7% invest. 92 den. (92.50), 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 85.50—86.25 (86), 8% Blair 94.50—95.25, Narodna banka 7500—7600, PAB 201—203.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago. 23. septembra. Začetni tečaji: pšenica: za dec. 106.50, za maj 108; kornuza: za sept. 113.50, za dec. 65.375.

+ Winnipeg. 23. septembra. Začetni tečaji: pšenica: za okt. 128.75, za dec. 125, za maj 126.

+ Novosadska blagovna borza (23. t. m.). Tendence nespremenjene. Pšenica (78/79) kg: baska 177 — 179; banatska 173 — 181, baska laja Tisa 182 — 184, laja Begej 181 — 183; sremska 77/78 kg 176 — 178; slavonska 77/78 kg 177 — 179. Kornuza: baska in sremska 100 — 102; banatska 97 — 99; Oves: baski, sremski in slavonski 114 — 116. Rž: baska 166 — 168; Ječmen: baski in sremski 63/64 kg 130 — 132.50. Moka: baska in sremska »0« in »0g« 272.50 — 282.50; »2« 252.50 — 262.50; »3« 232.50 — 242.50; »6« 212.50 — 222.50; »7« 172.50 — 182.50. »8« 127.50 — 132.50. Otrobi: baski, sremski in banatski v vrečah 90 — 95, Fižol: baski beli brez vreč 207.50 — 210.

+ Budimpeštanska termiska borza (23. t. m.). Tendence mirna. Kornuza: za maj 12.16 — 12.18.

BOMBAZ

+ Liverpool. 22. septembra. Tendence mirna. Zaključni tečaji: za september 5.03 (prejšnji dan 5.05), za dec. 5.08 (5.10), za maj 5.23 (5.25).

+ Newyork. 22. septembra. Tendence stalna. Zaključni tečaji: za okt. 8.69 (8.73), za dec. 8.59 (8.61), za mare 8.74 (8.75).

11 ubeglih kaznjencev

Iz kaznilnice v Rzeszowu v Galiciji je pred kratkim ušlo enajst poklicnih zločincev, ki so potem ogražali vse tamkajšnje ozemlje. V nekam spopadu sta dva med njimi prejšnji teden ustrelila nekega policista in drugega težko ranila. Oba razbojnika so potem zasledovali orožniki, ju obkolili in ker se nista hotela vdati, so ju ubili. Tretjega izmed beguncev so ustrelili na cesti v Krakovu, potem ko je po divji bitki ubil nekega stražnika in dva ranil. V mestecu Chrzanowu so ustrelili sedaj četnega zločinca, petega pa so ujeli v Krakovu. Ostale še iščejo.

Nova senzacionalna ugrabitev v Parizu

General Miller, naslednik generala Kutjepova, predsednika zveze bivših ruskih bojevnikov, skrivnostno izginil

Pariz, 23. septembra. AA. Prijatelji generala Millerja, ki je po ugrabljenju generala Kutjepova postal predsednik zveze bivših ruskih bojevnikov in ki je stanoval v ulici Jeana Baptista Clementa, so obvestili policijo, da generala Millerja že od večerja pogrešajo.

Že davi ob 3. je ruski general Pavel Kusonski sporočil policiji, da je general Miller večerj ob 9. odšel iz svojega stanovanja in se kasneje ni več vrnil. Pred svojim odhodom je pustil v pisarni pismo, naslovljeno na Kusonskega, v katerem pravi:

»Danes ob 12.30 imam sestanek z generalom Skoblinom na vogalu ulice Jasmin in Rafe, odkoder pojde z menoj na sestanek z nemskim častnikom Strohmansom, ki je vojaški ataše v neki sosedni deželi, in Wernjem, ki dela v tukajšnjem nemškem poslanstvu. Ova govorta dobro ruski. Sestanek je pripravil generala Skoblin. Morda sta to agenta Gestapa. Zato zapuščam te beležke.«

Nato je Kusonski sklical sejo odbora ruskih bojevnikov, na katero je prišel tudi general Skoblin, ki pa je izjavil, da z generalom Millerjem ni imel nobenega sestanka. Posvetovanje je trajalo do 2. jutraj. Policija je glede omenjenega pisma zaslislala tudi generala Skoblina, ki je izpovedal, da ne razume, kaj je hotel general

Miller s njim povedati. Zanimivo je, da je tudi general Skoblin po svojem zasljanju izginil.

Policija je o dogodku takoj nato obvestila vse podrejene oblasti na deželi in na meji. Gotovo je, da se ruska generala še nista vrnila v svoja stanovanja.

General Miller, ki je večerj v tako čudnih okoliščinah izginil, je stanoval že tri leta v neki hiši v Boulogne sur Seine s svojo soprogo ter hčerko go. Čecanovo in vnukom Jeanom Čecanom. Ga. Čecanova je Havasovemu poročevalcu izjavila, da o svojem očetu nima nobene vesti od večerja ob 9. jutraj, ko je odšel v urad združenja, ki mu je predsednik, odkar je izginil general Kutjepov. General Miller ni prihjal na kosilo, če je pa bil zvečer zadržan, je vedno telefoniral domov, da ne bi bili v skrbeh. Svojtas je imel pobočnika, ki ga je povsod spremljal, pred tremi leti pa ga je odpustil, ker je smatral, da je odveč. Ga. Čecanova je pristavila: Snoch okrog 20. je bila moja mati v skrbeh in je zaradi tega telefonirala nekemu prijatelju. Ob 23. sem že slutila, da nam grozi nevarnost. Zato sem obvestila policijo. To so suha dejstva.

Nadalje je izjavila, da njen oče ni prejemal nobenih grozilnih pism, sicer pa je pošta prihajala v njegov pariški urad.

Zanimiva razprava

Predsednik JUJ Metod Kumelj oporočen pred sodiščem v Slov. Bistrici

Slov. Bistrica, 22. septembra

Danes je bila v Slov. Bistrici sodna obravnava proti predsedniku Jugosl. učiteljskega združenja, sekcije za dravsko banovino v Ljubljani g. Metodu Kumlju. Obravnava je bila ena največjih, kar jih je bilo v zadnjem času v Slov. Bistrici. Vodil jo je sodnik dr. Teodor Tominec, obtoženec zagovornik pa je bil dr. Vlado Vavpetič, odvetnik v Ljubljani.

Obtožnica je dolžila predsednika Kumlja, da je na zborovanju učiteljskega društva v Slovenski Bistrici dne 6. marca v svojem poročilu med drugim kritiziral sestavo disciplinskega sodišča za učitelje, ker mu predseduje politično upravni uradnik namesto učitelja. Nadalje, da je navedel kot nekakšno razliko med postopanjem pred rednimi in disciplinskimi sodišči, da je bilo v letu 1936 drž. tožilo v Ljubljani predloženih okoli 3600 ovad, od katerih jih je že sam drž. tožilec zavrnil okrog 150, obojenih pa je bilo samo okoli 600 ovadencev. Dokler ne bodo disciplinska sodišča prav tako neodvisna in nepristranska kakor so redna, se morajo učitelji vedno bati za svojo službo vsled lažnjivih in izmišljenih ovad.

Razprava se je začela točno ob 8. uri jutraj in je trajala nepretrgoma do pol 3. popoldne. Zaslisanih je bilo 13 prič. Iz predloženih dokazov in izpovedi prič je bilo videti, da poročilo predsednika JUJ g. Kumlja ni vsebovalo nikake nedopustne kritike in da obtožnica ne kaže stvarnega poka predsednikovega poročila na učiteljskem zborovanju.

Po končanem obrambnem govoru odvetnika dr. Vavpetiča je razglasil sodnik oprostilno sodbo v veliko zadoščenje številnih navzočih učiteljev in drugega občinstva. Predsedniku Kumlju so poslušalci razprave iskreno čestitali.

Kako živi državni nameščenec na deželi

Prejeli smo:

Z odobravanjem spremljamo gibanje Jugoslovanske ženske zveze za povišanje plač tudi žene državnih nameščenec na deželi. Nič manj obupen kakor v mestu je naš položaj. Vzemimo za primer državnega nastavljenca s 1.600 Din mesečnih prejemkov, ki ima ženo in tri otroke, izmed katerih eden poseja srednjo šolo. Koliko stanejo knjige, takse in ostalo, vsakdo ve. Vsak mesec je treba plačati zanj za hrano, — stanovanje, šolske potrebščine in drugo, 740 Din.

Torej ostane štirin ljudem 860 Din za hrano, obleko, zdravnila in ostalo. V podeželskih trgovinah pa je treba plačati vso specerijo in manufakturo dosti draže kakor v mestu. Na primer moka stane 4 Din kg. Če si nastavljen v pasivnem kraju, na primer v Beli krajini, so tudi kmetijski pridniki dražji kakor na trgu v Ljubljani. Poleg tega pa si še po 15 do 20 km oddaljen od železnice in vsakokrat, kadar moraš po opravkih, plačati voz v eno smer 30 Din in še več ali pa hodi peš.

Če upoštevamo vse to, ni naš položaj nič boljši, temveč je še slabši kakor v mestu. Če hočemo kupiti od domačina kako reč, mi zasoli visoko z motivacijo: Državni nameščenec ima lepe plače, zato lahko plačate. Raje prade na trgu pod ceno kakor pa doma po primerni ceni. Destokrat pa še te ali one reči ne dobim. Tako sem krompir morala kupovati v 13 kn oddaljenem mestu, če sem ga hotela dobiti po dinarju kilogram. Zato je skrajni čas, da se kdo pobriga za nas. Dolga delati ne smemo, naži in bosi biti spet ne smemo, torej nam ne preostaja drugo kakor gladovati.

M. M.

Spominska svečanost v Trbovljah

Trbovlje, 23. septembra.

Ob smrti prezidenta Osvoboditelja so v Trbovljah z mnogih hiš palopale črne zastave. Tiha črnina je na vsak korak prepričevala o naših iskrenih simpatijah do bratov Čehov. Sokol je okrasil izločeno okno podružnice »Jutra« z veliko sliko pokojnega prezidenta, obdano s črnim flocom, našo in česko zastavo. Ko pa je veliki pokojnik nastopil poslednjo pot, se je vsa rudarska mladina zbrala v obeh narodnih šolah okrog svojih vzgojiteljev. Komemoracijam po ljudskih šolah se je pridružila lepa žalna svečanost meščanske šole s spominskim govorom g. Černiča.

Najvernejši in najsvetelnejši izraz našega žalovanja pa je bila pietetna spominska svečanost, ki jo je zvečer priredil naš Sokol

Žalne svečanosti se je udeležila vsa trboveljska nacionalna javnost: predvsem učiteljstvo, občinska uprava, rudniško ravateljstvo in nameščenci, zastopniki pridložitnih slojev, zlasti pa tudi številni delavci. V prepolini sokolski dvorani je spregovoril br. starosta narodni poslanec Pleševič in je v kratkem govoru orisal svetli lik predsednika Masaryka, ki je s pokojnim kraljem Petrom Osvobodilcem in velikim Poljakom Pilaudskim ustvarjal široko slovansko svobodo ter bil neumorni pobornik in soustvaritelj jugoslovanske državne neodvisnosti. Govornik je poudaril globoko povezanost pokornikov življenja s Sokolstvom, v katerem je Masaryk zrl poročito, da bo Slovanstvo izdržalo v življenju, delu in napredku. Govor je sledila krasna alegorična slika, na kateri so se Masaryku poklonili trboveljski Sokoli. Naša državna, česka in sokolska članica in naraščajoča zastava so se sklonile. Trboveljski slavki pa so krasno zapeli himno »Kje dom je moj« in Masarykovo najljubšo »Zahtevalo gore«. Učitelj Pahor, prosvetar Sokola je potem v polnem res, res lepo zasnovanem govoru, pesniško počeštel Tomaža Masaryka kot filozofa, državnika, osvoboditelja in človeka; prikazal je največje sliko predstavnika českega žitja in bitja, ki je po zgledu Husa ljudj in iskal resnice, govoril in branil resnico do smrti, pa vendar kljub svoji veliki pobožnosti odklanjal vsa venski formalizem. Lepo spominsko svečanost, ki je bila najlepši izraz jugoslovanskega prijateljstva tudi v naših rudarskih krajih, je zaključila sokolska godba z dovršeno odsviranim slovanskim koralom.

Dva slovenska prosvetitelja iz Prekmurja

Prekmursko muzejsko društvo v Soboti je izdalo letos v enotni knjigi razpravi o Miklošu Küzmácu in Francu Ivanociju, dveh duhovnikih, ki sta s svojim plodnim slovesnim delom obudila in ohranila v našem ljudstvu pod svetostefansko krono ljubezen do materinega jezika, ter odločno vplivala na to, da ta važni del panonskih Slovencev ni zapadel medžarizaciji. Avtorja razprav sta Ivan Zelko in Vilko Novak, prvi je obdelal Küzmáca, drugi pa Ivanocija. Dasi leži med življenjsko dobo obeh prosvetiteljev skoro petdeset let, vendar sega pomen Küzmácevega dela globoko v leta, ko je začel delovati Ivanocij, in je zato duhovna kontinuiteta povsem ohranjena. Iz razprav vidimo, da so tudi v Prekmurju udarili temelje slovenskemu slovu evangeiki in se je Mikloš Küzmáček pri svojem delu lahko močno opiral na števana Küzmáca, evangelika, ter sploh na pet knjig,

Dva milijona čehoslovakov se poslavljata od prezidenta Osvoboditelja

Pogrebni spreved se pomika po Vachavskem trgu. Na obeh straneh trga se sbrane ogromne množice prebivalstva

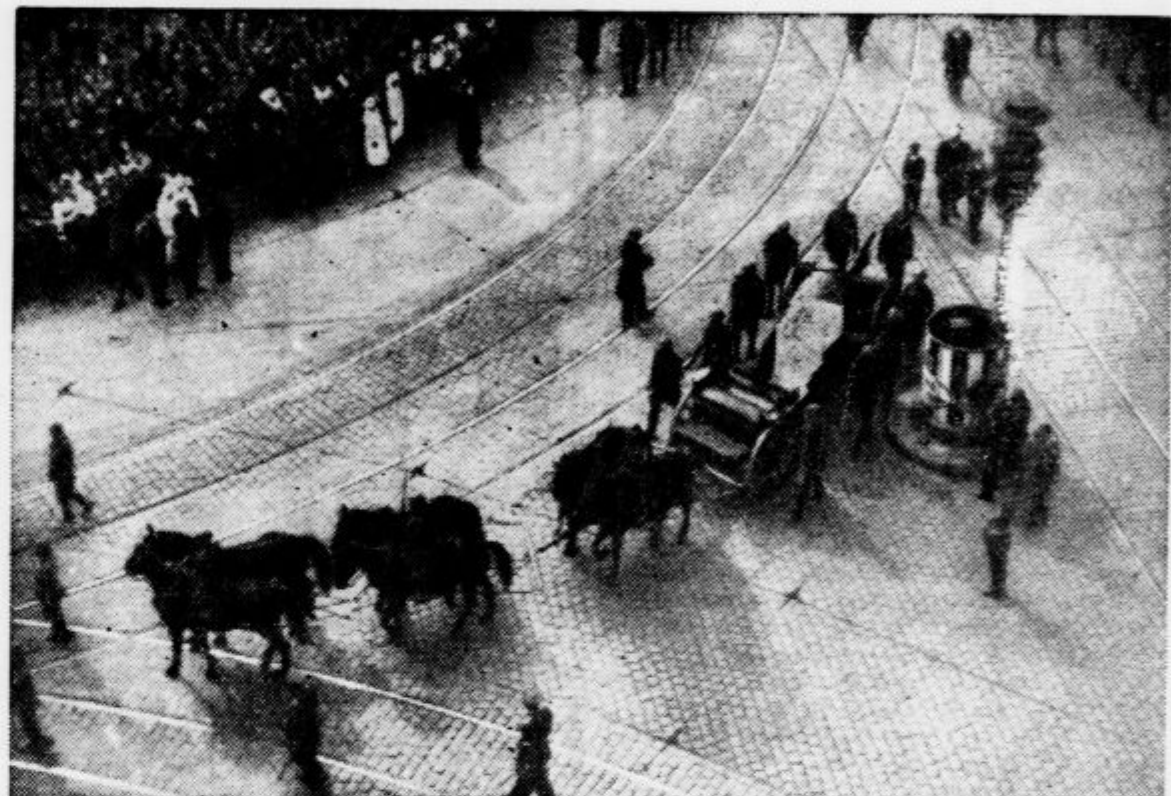
Delegacija naše vojske in naših dobrovoljcev v sprevedu. Za njo člani praškega diplomatskega zbora

Pogrebno odposlanstvo naših rezervnih oficirjev in dobrovoljcev

Predstavniki Francije Leon Blum v sprevedu

Šest vrancev vleče topovsko lafeto, ki vozi krsto s truplom velikega pokojnika

Voditelji inozemskih odposlanstev na naših manevrih

Divizijski general
Maurice GAMELIN,
šef francoskega generalnega štaba

Armijski general
Amadeo GUILLET,
poveljnik armadnega zbora v Bologni

Armijski general
Alberto PARIANI,
šef italijanskega generalnega štaba in
državni podtajnik v rimskem vojnem
ministrstvu

Maršal
Fevdi ČAKMAK,
šef generalnega štaba turške vojske

Japonske ribiške ladje v ruskih vodah

Ruske oblasti so v Vladivostoku zaplenile 57 japonskih ribiških bark, ki so »lovile« v ruskih obrežnih vodah. Rusi so prepričani, da gre pomota v prekoračenju vodnih mej na račun japonske vohunske službe.

Legionarji iz Španije

Te dni je pristala v Napoliju italijanska ladja »Cesarea«. Pripadala je 360 ranjenih legionarjev, italijanske narodnosti, ki so se borili ramo ob ramo s špansko vojsko generala Franca pri Santandru. Ladja je pripeljala domov tudi generala Piazzonija, poveljnika oddelka »rtnih puščic«.

Poskus umora s fantomom Hotel je prestrašiti ženo, da bi umrla od strahu

Trgovec Anton Gorski iz Lwova je živel s svojo ženo že delj časa v precej napetem razmerju. Žena je bila silno ljubosumna in ga je s tem tako težila, da je začel na zadnje premišljevat, kako bi se je iznebil. Vedel je, da je njegova žena skrajno nervozna in bojazljiva. Sklenil je zato, da jo bo tako prestrašil, da tega strahu ne bo preživela. Dejal ji je nekega večera, da ima neko sejo in je odšel z doma. Pozno ponoči, ko je žena že trdno spala, se je spizlil, odet v belo rjuho, kot

strah v hišo. Vstopil je nenadno v spalnico in je začel vreščati ter tuliti. Žena se je zbudila na smrt prestrašena in je dobila histeričen napad. Na njene klice so prihiteli sosede. Gorski je hotel zbežati, v tem trenutku pa ga je strel iz samokresa, ki ga je oddal neki sosed, zrušil na tla. Težko ranjenega so ga prepeljali v bolnišnico in prav tako ženo, ki je živčno uničena. Zdravniki celo dvomijo, da bi ostala živa.

Zločin iz pohlepa po uhanih Po petih letih odkrit umor na Poljskem

V neki vasi v okolici Lodža so našli pred petimi leti umorjeno petletno deklico. Nikoli niso mogli prav dognati, kaj je bil vzrok grdega zločina in tudi storilca niso izsledili. Morilec je bil nesrečnemu otroku odvzel samo uhan, dar otrokove matere, ki ni predstavljal nobene vrednosti. Počasi so stvar pozabili.

Te dni pa se je zgodilo, da se je deklica mati udeležila neke plesne prireditve v vaški gostilni. Nenadno je obstala — na

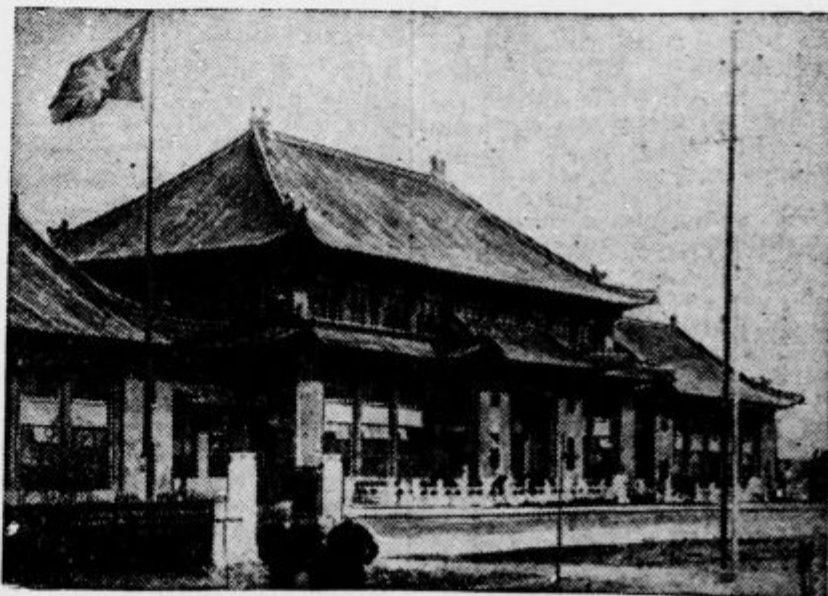
ušesih neke plesalke, 18-letnega dekleta, je zagledala uhane, ki jih je bila darovala nekoč svojemu otroku. Takoj je opozorila orožnike, ki so deklo prišli. Osumljenka je potem brez nadaljnega priznala, da je pred petimi leti res umorila otroka. Izpovedala je, da so jo do tega zločina pripravili samo uhani. Do danes ni imela poguma, da bi si jih nataknila, za ta večer pa je nečimernost premagala njen strah. In to ji je postalo usodno.

Valentinova vdova — vnovič nevesta Ženska zavist zavoljo novega ženina

Vdova po proslulem filmskem igralcu Rudolfu Valentinu, Joana Ackerjeva, je sporočila, da se bo znova poročila. Njen zakon z igralcem so ločili l. 1922 in od tega časa Ackerjeva ni več sodelovala pri filmu. Ko je Valentino l. 1926. umrl, je kazala silno potrto. Do zadnjega časa je nosila žalno obleko in je pogostoma prihajala na pokojnikov grob, da ga okraši s svežim ovetjem. Sedaj pa se hoče poročiti z nekim

»možem z gorac«, o katerem je povedala le to, da ima svoje posestvo. Kot posestnica hoče nadaljevati svoje življenje mirno. Valentino ima v Ameriki še danes mnogo oboževalk, ki imajo celo svoj klub, in te so Ackerjevi namen z novo poroko hudo zamerile, pa čeprav je od zvezdnikove smrti poteklo že toliko let. Pravijo, da ženska, ki je imela srečo pripadati Valentinu, nima pravice, da bi se poročila z drugim moškim

Prometno ministrstvo v Nankingu

Nanking, sedanja prestolnica kitajske vlade, je bil zadnje dni ponovno objekt japonskih letalskih napadov. Napadalc so razdejali celo vrsto važnih objektov, Slika kaže poslopje prometnega ministrstva v Nankingu

Šolski pouk s časnikom in radiom

Zaradi epidemije otroške paralize, ki divja ta čas v Chicagu, kakšnih 300.000 otrok ne more posesti svojih šol. Za te otroke so si izmislili sedaj vsakodnevni večerni pouk od 7.30 dalje s časniki in radiom. Najboljši izmed učiteljev predavajo zjutraj brezlično svojo snov, a vsi čikaški večerniki jim pri tem delu pomagajo na ta način, da objavljajo predpoldansko učno snov in urnik za naslednji dan.

Nezgoda stratosfernega balona

Te dni se je dvignil v Moskvi neki balon za polt v stratosfero. Njegova posadka so bili sloviti letalci Prokofjev, Priluski in Semenov. V višini 700 do 800 m pa so opazili, da uhaja iz balona plin. Balon je začel padati in je pristal nekoliko kilometrov od kraja, kjer se je bil dvignil. Posadka ni bila uporabna padal in se je pri pristanku malo poškodovala. Tudi gondola ni ostala popolnoma cela, a žrtev ni bilo.

Kje je Wilkins?

Dne 19. avgusta je odletel znani polarni raziskovalec sir Hubert Wilkins s štirimi spremljevalci iz Edmunda v kanadski državi Alberti, da poišče izginolega sovjetskega letalca Levanevskega in njegova tovariše. Ze nekoliko dni ni o Wilkinsu nobenega glasu in bojijo se, da se je s svojim letalom ponesrečil.

A NEKDOTA

Masaryk ni maral policijskega nadzorstva in je nadvse mrzil spremstvo detektivov. To so ljudje dobro vedeli. Nekoč se je sprehajal po Topolčanih. V gozdu ga je srečala stara ženica, ki je nabiral dračje. Pozdravila ga je in mu dejala: »Gospod prezident, zdaj pa kar bežite, videla sem dva policista, ki sta vam za postami!«

VSAK DAN ENA

»Mi lahko postreže s pismi Madame Sevigné.«
»Na žalost jih nimamo v zalogi.«
»Potem pogledajte, če imate vsaj kakšno njeno dopisnico.«

J. J. J. J.

Vihar nad laško nacionalno mladino

Malo odgovora na obupno besnenje agitatorjev JRZ

Laško, v septembru. Pri poslednjih občinskih volitvah smo med številnimi klerikalnimi letaki brali tudi med drugim: »Podgane že bežijo iz JNS-arske barke!« In res, kolikor jih je bilo, so zbežale v novo gnezdišče, v katerem se sedaj porajajo produkti, ki jih z velikim veseljem objavlja »Slov. dom« in »Slovenec« na najvidnejših mestih. Sicer je to na vse zadnje dobro propagandno sredstvo za oba omenjena lista, kajti to vleče bolj, kot koristno razmišljanje o delu, pri katerem so se v zadnjih dveh letih tako dobro izkazali naši nasprotniki.

V Laškem so klerikalci organizirali cel štab pisanih dopisnikov, od največjega klubustrca do onega v temni suknji. Rezervirali so si pisalni stroj nalašč za to svrhu in sicer v neki sobici, ne daleč od sodčkov, katerih vsebina daje končno obliko, moralnost in silovitost temu hrumečemu viharju. Človek, ki govori o hudojamskem pesi, ima pač razloge, da je pri celi stvari, najintenzivnejši. Srdito napadane ga od krivice. Poleg tega je pa tipkanje delo in delo je treba plačati. Čas je zlato in, če ga človek poredično izkorišča od dnevnih izhajanja »Nove Dobe« do trenutka, ko burja zaveje iz Kopitarjeve ulice sprčo prejšnjega vsakodnevnega filozofiranja po laških ulicah in opravljanju monterkarovskih poslov, ne bo nikomur težko izluščiti iz teme tudi to zagonečno zmo človeške družbe, ki ima svoje korenine in Italiji in Rusiji, razlikujejo pri tem telesne od duševnih.

To so, poleg običajnih, oni posebni motivi in momenti, ki odkrivajo lice lokalne politične zaostrenosti in borbenosti pred vso slovensko javnostjo.

Ljudje, ki so svojočasno nosili sokolske snake na svojih prsih, ki so propagirali malo pozneje marksistične ideje med laško nacionalno mladino, ki se danes ponosno trkajo na prsa, da niso klerikalci pri tem pa igrajo danes vloge predstavnikov laških klerikalnih dopisnikov, niso vredni odgovora, pa čeprav sodelujejo z njimi tudi pristni voditelji slovenskega naroda.

V interesu resnice je pa potrebno, da informiramo javnost objektivno in točno o dogodkih, ki so dali povod izpadom v »Slovenec« in Slovenskemu domu.

Nacionalno omladino v Laškem predstavljajo z redkimi izjemami fantje, ki so nacionalnega duha že iz otroških let. Plačani agitatorji, dnevnice in podobnih reči, katerih so se posluževali klerikalci pri znani gonji z epilogom pri Prihoji in pri ekspediciji napadalnih oddelkov iz Laškega v Celje ob isti priliki, nacionalna mladina ne pozna. Bedasta je trditve, da smo pre-

jeli od okrajnega načelstva ali organizacije Din 5.000. »Slovenec« naj navede ime glavnega agitatorja, ki je pripovedoval baje to stvar na »borzi dela« v Laškem. Delavce sprejemamo v naše vrste prav tako, kakor vse ostale člane zaposlene in brezposelne. Iz Laškega sreza se je banovinski skupščini naše omladine udeležilo nad 100 nacionalnih omladinov, kljub najneugodnejšim vremenskim prilikam. Samo na žel. postaji Laško so omladinici kupili za čez Din 1000 vozniških listov. Pri smodarija je pa, da so se vozili v Ljubljano vozni listki brez oseb. Priporočamo klerikalnim vohunom v Laškem, da v bodoče malo boljše opravljajo naročene jim posle. Za udeležence iz Laškega sreza ne vstevši udeležence iz Hrastnika—Dola in Trbovelj so morali v Zidanem mostu priključiti dva vagona. Posebni vlak bi pa iz Celja vsekar bil potreben za vse udeležence iz stajerske, ker je bila dvojna kompozicija vlaka nabit polna in je imel vlak 50 minut zamude.

Gleda K. ali »kristofski« Goljata, kakor ga laške klerikalne amfibije neprimerno nazivajo, bi le-ta storil najboljše, da prime klerikalne dopisnike za vrat in jim vljuje v njih glave ono moralo krščanske resničnosti, ki je potrebna, da iz te komedije v bodočih primerih za njih ne bi nastale tragedije. Saj je pri nas splošno znano, s kakšno odprtimi rokami so ga sprejeli klerikalci, ko je prišel iz Nemčije v času občinskih volitev, kako so ga vozili v svojih avtomobilih, kako so ga basali z jedačo in plačo, danes pa, ko je po velikih razočaranjih prijavil pristop v našo stranko, to ne prija njegovim bivšim prijateljem. Pripominjamo, da mi sprejemamo prijavitelje na večmesečno čakalno dobo in da o definitivnem sprejemu v članstvo odloča pristojni forum stranke.

Z letaki v Ljubljani alimirana »antifašistična mladina« se je posmrkala, še predno so številne vrste omladinov povezale ljubljanski kolodvor s Kazino. Policija proti njim torej sploh ni mogla intervenirati.

V predzadnjem odstavku so si laški dopisniki in odgovorni urednik »Slovenca« vsled prevelike kratkovidnosti njihovih sodelavca nanesli masla, ki bi zadostovalo za razpravo na drugem mestu.

V času, ko se približuje dan vsedravnega omladinskega kongresa JRZ v Beogradu in pri dejstvu, da v Sloveniji ni izvoljen niti eden odbor omladine JRZ, priporočamo klerikalnim voditeljem, da se raje angažirajo pri tej stvari in da posljejo v Beograd ljudi, ki bodo prenesli razliko med vsedravnim in lokalnim političnim programom JRZ.

učenci višnji razredov ljudske šole pod vodstvom gg. učitelja Ljudeka in pravnika Mirkovića.

Zveza slovenskih šahovskih klubov priredi v proslavo 10letnice trboveljskega člana brzoturnir v Trbovljah, h kateremu so se prijavili že mnogostevilni gostje iz vseh krajev. V nedeljo dopoldne bo v počastitev jubileja in gostov v Sokolskem domu slavnostna seja, kateri bo sledila brzoturnirna tekma. Povabiljenih je vseh 22 v zvezi včlanjenih klubov, od katerih bo vsakega zastopalo po 8 igralcev. Brzoturnirju sledi skupno kosilo. Zveza slovenskih šahovskih klubov je za proslavo poklonila lep srebrni pokal in še mnogo drugih lepih nagrad. Srebrni pokal bo čuval vsakoletni trikratni zaporedni zmagovalci. Trboveljskim šahistom želimo mnogo uspeha na njihovi proslavni tekmi, ter jim iskreno čestitamo k 10letnici njihovega društvenega delovanja.

Padar je ordiniral

Litija, 23. septembra. V Zavrstniški dolini se je v hudo konkurenco zobozdravnikom in dentistom naselil padar, ki je razvil široko prakso. Prišel je bogve od kod in se nastanil v majhnih sobici v samotni stavbi. Opremil jo je z zobozdravniškimi instrumenti in je prijazno povabil ljudi k ordinaciji. Ker pri nas ljudje še vedno radi nasedajo ma-

ščam, kar se tam počutijo bolj spo do mašč, je tudi novi zavrstniški dohtar imel kmalu lepo število pacientov. Ne samo hribovski ljudje, celo iz Litije so hite li v Zavrstnik zdraviti zobobol in si lepšati usta in usteca. In je že treba reči: zavrstniški dohtar je bil hudo prijazen, zgovoren, pa svojih pacientov ni odiral. Zado volji se je s takšnim honorarjem, da ga je zmogel tudi mali človek.

Ni težko uganiti, da so bili o prijaznem zobozdravniku kaj kmalu obveščeni tudi litijski orožniki. Ko so ga obiskali, so ga našli v ateljeju na delu. Pobrali so ga za dokumente. Mož se je začel izgovarjati, da se hoče s poštnim in ceninam delom prebiti skoz nevarnost življenja. Je že res, da nima nikalnih studij, niti ni bil kje zaposlen kot asistent. Toda med svetovno vojno je bil ujetnik v Rusiji in je prišel k nekemu zobozdravniku za slugo. Pa se je tako izobrazil, da ga je po vrnitvi v Jugoslavijo zanimala zobozdravniška praksa. Še parkrat je poskušal srečo. Pred leti je precej kratko ordiniral pri Sv. Križu nad Litijo. Od tam je moral za 10 dni za zapalo. Nekdo pozneje je moral presedeti večmesečno kazen. To ga ni sporkoilo in je zdaj prišel v Zavrstnik. Dovolj drzna misel, da se je šel nastavljati trem zobozdravnikom v bližini in žandarmerijski postaji. Lažni doktor je Ernest Potrato, doma iz Škofja Loke. V litij skem zaporu čaka nadaljnje usode.

Sokolski nastopi ob zapadni meji

Po cesti drvi velik, odprt avto. Z njega se sliši veselo petje in vriskanje mladih grl. Mlad naraščajnik drži v roki vohrajočo zastavo. Kdo se pelje? Ko opazimo, da je modra barva na vrhu, tudi že vemo, kdo je.

Logaški Sokoli se peljejo v posete k svojim bratom, na njihove nastope.

Tako so se letos vozili logaški Sokoli. Tako ali malo drugače so se letos vozili bratje in sestre drugih društev, da vidijo, če naše število res pada in če to avtomatično čiščenje, ki so nam ga naklonili, ne bo razredčilo vrst...

Tako in samo tako je vihrala naša trobojka v vetru po naših prašnih obmejnih cestah. Tujci so gledali in marsikateremu bratu z druge strani se je utrlila solza veselja. Drzavna trobojka je tem bratom simbol vsega onega, česar so se pri nas mnogi preobdili.

Na povratkih je zastava veselje vihrala in pesem je bila bolj sproščena. Mutilo se je, ker je morala biti mladina do časa doma, tudi če so starejši nekoliko gromljali, ker bi se radi ostali v družbi s svojimi brati.

Vsi pa so se prepirali o resničnem valu, ki je zajel Sokolstvo. Vrste so že skoraj čiste in prerone tudi pri nas. Padec števila zaradi čiščenja se ne pozna! Maršilke pa se pozna baš nasprotno, ker so prišli za delo tudi oni, ki so dremali.

Povsod smo opazili, da so nastopi skrbneje organizirani, da so vaje izvedene točneje in strunjeje. Ena napaka pa še ni odpravljena: nastopi so si med seboj še vse preveč slični, kar postane za gledalce utrudljivo. Na tem bolehalo nastopi že dolgo. Prihodnje leto bo treba posvetiti temu dejstvu več pažnje. Več pestrosti v posebnih točkah! Težko je to izvedljivo. Močnejša društva bodo lahko našla pravi način, če bodo načelnitva do časa in točneje izdelala programe.

Kakor po dogovoru pa sta se izoblikovala pravi uvod in zaključek nastopa, ki sta posvečena narodnemu stremjenju Sokolstva: dvig zastave na visoki drog ob sviranju državne himne pred vrstami nastopajočih. Pesem sokolskih legij in nato tehnična izvedba točk. Za zaključek »Hej Slovani« in zopet naša udarna pesem.

Zginili so oni dolgovezni govori, ki so tolikokrat po nepotrebnem utrudili telovadce. Sokol ni tisti, ki mnogo govori, ampak tisti, ki mnogo dela. Zato je beseda Sokola jedrnat in udarna. Naše delo je tiho! Ker so številke tudi danes še najboljše merilo, naj po njih tudi ocenimo posamezne naše nastope.

Nedelja, 20. junija, Gorenji Logatec: nove vaje se prvič izvajajo, zato se boji mo kakšno s skladnostjo. Toda vse se dobro ujema. Nastopajočih naštejemo 192. Več kakor lani. Tudi gledalcev je več! Le z nekaterimi telovadci na orodju nismo zadovoljni, ker so se lotili vaj, katerim niso dorasli. Za zabavo po nastopu je poskrbel odlični Turšičev orkester iz Cerknice. Uspeh v splošnem prav dober.

Nedelja, 27. junija, Cerknica: za uvod mogočen sprevod in mnogo navdušenja po okrašenem trgu. Vaje se izvajajo točneje, število nastopajočih iz domačega društva

je razmeroma majhno, toda večje, kakor lani. Medtem, ko jih je pred letom nastopilo 53, jih je bilo letos 59. Izredno pa je poskočilo število gostov od 86 na 292. Pred nastopom so se nekoliko pregrešili proti pravilu kratkih govorov. Uspeh skoraj odlični.

Nedelja, 4. julija, Dolenci Logatec: društvo razvija zadnji čas izredno aktivnost, ki se pozna tudi na številu nastopajočih iz domačega društva: 204 domači, z gosti 371, skoraj dvakratno število v primeri z lanskim nastopom! Izmenjuje izredno število gledalcev. Podrvtvalno delo je pokazalo tudi pri nastopu odlični uspeh. Organizacija okrognega izleta za prihodnje leto, ko bo društvo slavilo 30 letnico, je v dobrih rokah!

Nedelja, 11. julija, Borovnica: nismo zadovoljni, ker je bil to mišljen kot okrožni izlet. Zl. se, da so društva pozabila na to dejstvo. Število gostov bi vsekar moralo biti še večje. Vendar naštejemo 271 nastopajočih. Uspeh dober.

Nedelja, 1. avgusta, Rakov: število nastopajočih in gledalcev je večje, kakor lani. Posebno pa je večje navdušenje. Splošen uspeh prav dober.

Nedelja, 8. avgusta, Ziri: sunanji vtis vsega ni velik, tem zadovoljivejša pa je tehnična stran. Lani je nastopilo 116 telovadcev iz domačega društva, letos 130 in 119 gostov. Pozornost vzbuja orodna telovadba in več posebnih točk. V tem pogledu je ta nastop prednjačil. Splošen uspeh prav dober.

Nedelja, 29. avgusta, Planina: izmenadi nas izredno število zastav, s katerimi je vas okrašena. Le na občini jo zastoj išče mo, čeravno nam nekdo zatrjuje, da neke ni. Povorka je živahna in dolga. Lani niso imeli nastopa. Naštejemo 46 nastopajočih iz domačega društva in 180 gostov. Nastop prav dober, splošen uspeh odlični. Opazujemo brate, ki so prihili preko meje in ki z zanimanjem sledijo nastopu. Tudi preko mejne vođe gleda nastop večja skupina ljudi.

Na splošno pa moramo grajati orodno telovadbo pri vseh nastopih. Zdi se, da se bratje za to točko vse premalo pripravijo in da se lotijo pretežkih vaj. Potem pa vidimo razne stoji, ki niso uspele, pokrene in zvite veletote. Lepši vtis napravi lepo izvedena lahka vaja, kakor pa taki spaki. Je pa še vedno orodna telovadba, ki gledalce najbolj vleče!

Iz Planine mi je za čudo ostal v spominu napis, ki se izzivalno in bahato blešči od tam preko meje: Molti nemci, pihi onore (mnogi neprijatelji, več časti!).

Le naprej, brez miru...

Štefir.

Lepo uspešni nastop jezdnega oddelka Sokola Trbovlje. Kljub skrajno slabemu vremenu, ki je že tedne poprej oviralo priprave za nastop, je jezinski odsek trboveljskega Sokola s sodelovanjem župnega jezdnega oddelka Ljubljane, priredil 19. t. m. svoj redni nastop, na katerem je pokazal lepe uspehe vztrajnega dela. Domačini so pod vodstvom br. Deu-a spretno izvajali rajalne vaje, le škoda, da je sokolsko telovadišče za take vežbe premajhno. Stru-

mo je nastopila sokolska konjeniška eskadriljska vajina v dveh trojih ob spremljanju sokolske godbe. Sledilo je volkstranje naraščajnikov; bilo je izvedeno s bravurno izvedenostjo v splošno zadovoljstvo gledalcev. Zatem so nastopili ljubljanski gostje s skoki preko prepon, nazadnje tudi preko gorebe prepone. Izvajali so razne šaljive točke, ki so pokazale visoko jahalno spretnost. Iste so ljubljanski pokazali tudi pri izvajanju smj-ske alke. Zaradi slabega vremena udeležba sloer ni bila številna, vendar je pa prisotno občinstvo spremljalo izvajanje pesameznih točk s živim odobravanjem. Sokolski jezdec pa so ob tej priliki pokazali veliko discipliniranost in požrtvovalnost, ki se ne strahu nobenih ovir, pa tudi ne slabega vremena, kadar gre za sokolsko stvar. Posebna zahvala velja ljubljanskemu oddelku za bratsko vzajemnost, ki jo pokažejo vselej, kadar nastopa trboveljska ednica. Po nastopu je bila v društvenih prostorih živahna zabava.

Tudi Sokolsko društvo v Murski Soboti je na lep način počastilo Masarykov spomin. V torkel zvečer je priredilo v dvorani Sokolskega doma svečano proslavo, na kateri je aodeloval orkester, sedmoletci Sebiani pa je deklamiral Zupančičev pesem »Grobovi tuljok. Nato je br. Nemec očrtal življenjsko pot velikega pokojnika, govoril je o njegovih neprecenljivih zaslugah za demokracijo, za bratsko republiko in tudi za naš narod. Posebno pa se ga je spominjal kot velikega pobornika sokolske ideje.

Iz Ptuj

— Oplenjena trgovina. Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju so pri trgovcu Martinu Korošcu ponotli vlomili neznani tatovi. Odnesli so mnogo manufakture in specerije, da znaša škoda 16.000 din. Ker se v lom na Dravskem polju zadnji čas ponavljajo, se domneva, da so na dehu cigani, ki naložijo robo na vozove in izginijo brez sledu v noč.

— Zvočni kino Ptuj. V soboto ob 20. in v nedeljo ob pol 19. in pol 21. »Ave Marija« v nemškem jeziku. V glavni vlogi Marija Bogda in Adam Brodzis. Za dodatek predvajamo Foxov tednik ter film o naši državi.

S P O R T

IV. kolo

v prvenstvu LNP

Hermes—Jadran na igrišču Hermesa in še drugi

Dve važni prvenstveni tekmi sta na sporedu prihodnje nedelje. Prva dva plasirana v ljubljanski skupini I. razreda, ki jih sedaj loči samo razlika golov, bosta igrala na igrišču Hermesa tekmo, ki bo tudi po točkah najbrže že dokončno določila prava v tej skupini, Jadran, novinec v I. razredu, zelo lepo napreduje v tem tekmovanju in dodaj še ni izgubil nobene točke. Ravno tako uspešno tekmuje tudi Hermes. V nedeljo bomo videli, kdo ima solidnejšo podlago in na katerega lahko polagamo več nali.

V predtekmi bodo nastopili odlični juniori Ljubljane in Hermesa, tudi v prvenstveni borbi za točke.

Torej res lepi in zanimivi spored! Razen sporeda na igrišču Hermesa bosta v I. razredu ljubljanske skupine igrala to nedeljo še Slovan in Mar, med drugorazrednimi pa bodo na ljubljanskih igriščih tekmovali naslednji pari: Mladica — Korotan, Moste — Grafika in Slavija — Zalog.

V nekaj vrstah

Iz Slovenigrada nam poročajo: Preteklo nedeljo je bila na igrišču SK Misljina nogometna tekma med gasileško četo iz Maribora in domačo enajsterico SK Misljina. Med tekmo je ves čas deževalo in je igra zelo tepla zaradi razmočenega terena. Domačini so nastopili v zelo okrnjeni postavi s samo 10 igralci, tako da go gostje visoko zmagali s 6:1 (3:1). Rezultat sam je izrazen previsoko in ni v skladu s potekom igre, ki je bila ves čas popolnoma odprta. Zelo slab pa je bil domači vratar, ki je izpustil skoraj vsako žogo.

V Zagrebu je bila v sredo popoldne tekma za trening naše državne nogometne reprezentance, ki bo morala v kratkem odigrati dve teški tekmi v inozemstvu. Važna je posebno ona proti Poljski, ki bo odločila, ali bo Jugoslavija prihodnje leto zastopala v tekmovalju za svetovno nogometno prvenstvo. Za nasprotnika je imela ta reprezentanca, ki je igrala brez Beogradčanov, močno enajsterico iz Zagreba. Državno moštvo je zmagovalo s 5:2 (2:0). Igra je bila kljub dežju in slabemu terenu prav dobra in so vsi igralci zelo potrudili. Na tekmi je bil tudi slovenski kapetan Popović, ki bo po uspehih te igre in še enega treninga, ki bo sledil prihodnjega tedna spet v Zagreb, dokončno sestavil moštvo za Prago in Katowice.

Kakor smo v tej rubriki že zabeležili, je jugoslovenski plavalni savez po prijavi splitskega Jadrana razveljavil prvenstvo v juniorskem waterpolu, in sicer zaradi tega, ker je zagrebški plavalni klub (ZPK) na tekmi 7. in 8. avgusta v Ljubljani nastopil s moštvom, v katerem je v vratih igral senior Anton Mirković. Zaradi izločitve ZPK je upravni odbor nanovo določil vrtni red klubov v tem prvenstvu, pri čemer se je zgodilo, da sta prvenstva na prvi čen, drugo mesto dubrovniški Jug in splitski Jadran z enakim številom točk in enako razliko golov. V takem primeru določajo pravila za waterpolo žrebanje, ki bo to soboto ob 17. v Zagrebu in bo odločilo, katero moštvo bo letošnji juniorski prvak v waterpolu.

SK Slovan. Drevi ob 20. odbovora seja in važen sestanek vseh članstva v gostilni Krušič. Sigurno vsi igralci in odborniki. — Tajnik.

Prevod Platonove »Politeje«

Platonovo delo »Politeja« je največje in najpomembnejše filozofsko in pedagoško delo starega veka. Knjiga še danes ni zastarela, saj obravnava obilico problemov, ki so danes ravno tako pereči, kakor so bili za časa avtorja. Zaradi obseknitnih, socioloških in pedagoških vprašanj, ki se v nji obravnavajo, pomeni prevod tudi obogatitev našega prevodnega znanstvenega slovstva. Prevod, ki je po izjavah strokovnjakov-filozofov točen in lep, je izvršil g. Anton Dokler, ravnatelj v p. Delo bo obsegalo okrog 25 pol, cena mu bo pa 85 do 45 din. Izdala ga bo slovenska šolska matica v Ljubljani, Komenskega ul., kamor naj naročniki naslove svoje prijave za subskribirajo.

Iz Julijske Krajine

Tržaški pomorski tovarni promet

Problem tržaške luke in njenega blagovnega prometa postaja zmerom bolj pereč. Kljub obupno zboljšanju gospodarskih prilik v Srednji Evropi, se promet v tržaški luki še ni popravil. Od leta 1934 do lani je po kratkem dvigu padel za nadaljnjih 221.000 ton (skoraj 10%). Spričo tega je razumljivo, da je vlada prav te dni prikočila javnim skladiščem v Trstu (in na Reki) na pomoč z novo subvencijo v znesku 10 milijonov lir. Skoraj istočasno je bil s posebnim dekretom urejen tudi položaj komisarja tržaških javnih skladišč dr. Karla Perusina (Perusića), ki je bil prej pokrajinski tajnik fašistične stranke v Trstu in je lani meseca oktobra prevzel vodstvo teh skladišč. Določena mu je mesečna plača 5.588 lir.

V poslednjem času se je že več strokovnih listov bavilo s položajem tržaške luke, pred dnevi pa je dr. Perusino sam v tržaškem »Piccolu« objavil daljši članek, iz katerega v naslednjem posamezno nekaj važnejših podatkov.

Italijanska vlada je v letih 1926—1937 potrošila okrog 200 milijonov lir za obnovo in izpopolnitev tržaških pristaniških naprav. V tem času so zgradili veliki pomol VI v južnem delu luke, okrog njega pa 5 dvonadstropnih skladišč. Od njih so postavili 28 električnih žerjavov po 10, odnosno 2,5 tone nosilnosti. Nadalje so zgradili veliko tobačno skladišče, večje skladišče tudi v severnem delu luke, potniško postajališče in pristajališča za hidroplane in osrednjen delu pristanišča ter več manjših pristaniških naprav.

Tudi v tarifnem pogledu si je znala tržaška luka ohraniti skoraj iste prednosti, kakor jih je imela pred vojno. Te prednosti prihajajo posebno do izraza v direktnih železniških jadranskih tarifah, v preferenčnih carinah za nekatere vrste kolonialnega blaga (kava, kakav, droge, čaj in bombaz), ki se uvažajo v Avstrijo, ter v neposrednih kumulativnih tarifah za prevoz blaga na Bližnji vzhod. Konkurenco luk ob Črnem morju so poskusili odpraviti z novo pogodbo med prizadetimi paroplovni podjetji in ustanovami, ki je bila sklenjena prav pred kratkim.

Železniške zveze med Trstom in srednjeevropskim zaledjem se so zboljšale. Tako so predvsem elektrificirali železniški prog iz Trsta proti Gorici in Postojni. Elektrifikacija treh dveh glavnih prog bo, kakor kaže, prihodnji mesec zaključena. Poleg tega pa se tržaški pomorski krog še zmerom zavzemajo za zgraditev dvotirne predliske železnice, ki bi vezala Trst po neposredni poti z Avstrijo. Na ta način se bodo lahko določile neposredne italijansko-avstrijske tarife, pa tudi nove tarife z Nemčijo in Češkoslovaško. Odpadel bo tranzit preko jugoslovanskega ozemlja od Jesenice do Bohinske Bistrice in prevoznit ter carinski stroški se bodo vobče znižali. Na sedanjih železniških progah je bila po vojni dokaj povečana brzina tovarnih vlakov. Tako je blago n. pr. z Dunaja in iz Prage pred vojno prihajalo v Trst v 33 odnosno 61 urah, sedaj pa ga dovažajo redno v 32 odnosno 54 urah.

Ne glede na vsa prizadevanja, da bi se dvignila konkurenčna sposobnost tržaške luke, pa se mora Trst zmerom huje boriti z veliko konkurenco severnih nemških luk (Hamburg in Bremen), Gdynje in Gdanjska, Galaca, Braila in Konstanca, Sušaka ter celo Soluna, pa tudi Benetk. Preko Gdynje je šlo n. pr. lani 600.000 ton blaga iz severne Češkoslovaške, ki se je prej vse izvažalo preko Trsta, pa tudi velike množine uvaž. z »rečanje« Gali. Preko Hamburga in Bremena se je usmeril pretežni del češkoslovaškega prekomorskega izvoza. Leta 1913 je šlo preko Trsta iz sedanjje češkoslovaške okrog 700.000 ton blaga, leta 1927 še 538.000 ton, predlanskim

pa le še 287.000 ton. Zato pa je bilo n. pr. leta 1927 preko Hamburga in Bremena izvoženega kar 1.921.000 ton češkoslovaškega blaga (po Labi in nemških železnicah). Kolikšna je postala razlika v blagovnem prometu med Hamburgom in Trstom, kažejo najboljše naslednji podatki: Leta 1913 je znašal blagovni promet v hamburški luki okrog 16 milijonov ton, v tržaški nekaj preko 5 milijonov, leta 1935 v Hamburgu 20, v Trstu pa 2,5, leta 1936 pa 22 odnosno 2,2 milijona ton, tako da je bil hamburški luki promet pred 24 leti približno 2-krat, lani pa za 9-krat večji kakor tržaški. V Gdynji se je blagovni promet povzpela že na 13 milijonov ton.

Nedvomno je spričo tega nastala potreba, da se do skrajnosti racionalizira vsa uprava tržaške luke, hkratu pa omeji tudi delo v tržaških trgovskih in prevoznih podjetjih. Na tisoče delovnih moči, med katerimi so bili slovenski delavci in nameščenci skoraj v večini, je bilo treba zaposliti drugje. Tako se je pojavila v Trstu že pred leti tendenca, da se mesto spremeni iz transportnega in trgovskega v produktivno, industrijsko središče.

Drobne novice

Poroki. V Trstu so se te dni poročili uradnik Josip Pertot z gđc. Elzo Lapajnetovo in g. Albin Černe z gđc. Natalijo Ferlugovo.

Oproščeni na osnovi amnestije. Pred tržaškim prizivnim sodiščem se je pretekli terek vršil proces proti Josipu Rupniku iz Kanomle pri Idriji, ki ga je že goriško sodišče obsodilo na 3 leta zopora in 30.000 lir globe, ker je predlanski zbežal čez mejo. Rupnik se je v Gorici zagovarjal, da se je odpravil v inozemstvo zgolj zato, da bi si našel služkuha, ki ga doma ni imel. Pred tržaškim prizivnim sodiščem je Rupnika zagovarjal odvetnik Zennaro, ki je dokazoval, da Rupnik svojega dejanja ni izvršil iz političnih razlogov in da mora biti na osnovi poslednjega amnestijskega dekreta oproščen sleherne kazni. Državni tožilec Lutri je zahteval za obdoženca 10 mesecev zopora. Sodišče je Rupnika na osnovi zadnje amnestije popolnoma oprostil.

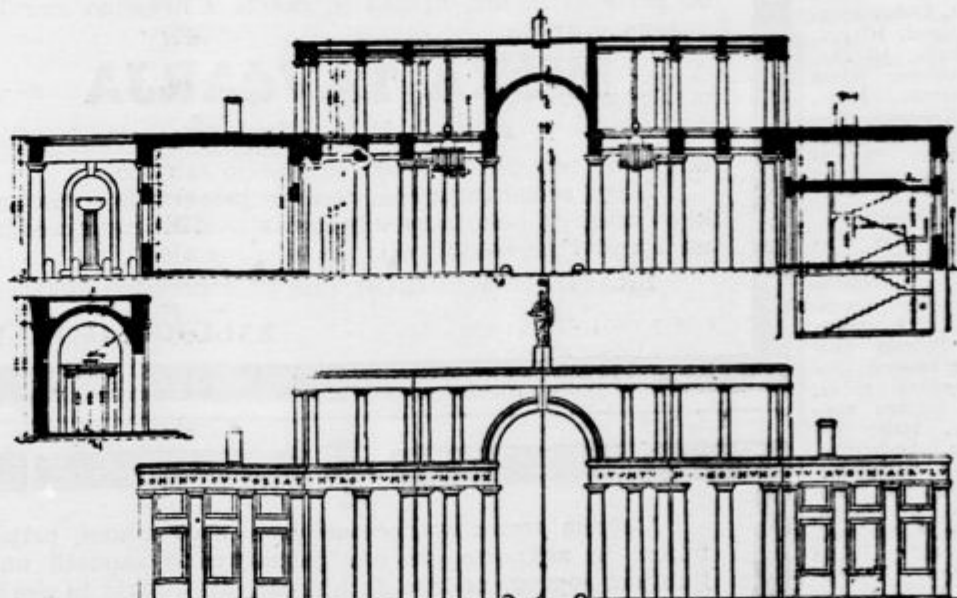
Poveljnik tržaške timavse divizije general Renzo Dalmazzo je bil te dni premeščen. Imenovan je bil za poveljnika motorizirane divizije v Tridentu.

V nedeljo se zbero šahisti v Trbovljah

Trbovlje, 23. septembra. Trboveljski šahovski klub, ki sta ga leta 1927 ustanovila ljubitelja te lepe aktskne igre gg. Rainhofen in Odlaček, bo obhajal v nedeljo svoj prvi jubilej. Šahovska igra je že v prvih letih klubovega obstoja tudi v Trbovljah osvojila zanimanje ne le tukajšnjih intelektualcev, nego tudi delavskih vrst, ki so dale društvu dobre in vnete igralce. Klub se je razvil v koristno kulturno ustanovo, zlasti odkar je prevzel njegovo vodstvo g. dr. Hugo Baumgarten, rudniški zdravnik in 9 letni predsednik trboveljskih šahistov. Število rednih članov je do danes naraslo na preko 30.

Klub je dosedaj prirejal vsakoletne interne turnirje za klubsko prvenstvo in Trbovljah, vendar je že po prvih letih segel preko trboveljskih meja in se udeležil medklubskih tekem, v katerih si je vedno zagotovil častno mesto. Lani pa se je uspešno udeležil v Celju dr. Aljejinove simultanke. Pred letom je klub na pobudo g. dr. Baumgartena ustanovil mladinske šahovske tečaje, v katerih se pridno vadijo

Vrt umrlih pričnejo urejati

Kakor povzemamo iz najnovejše številke »Službenega lista«, mestno poglavarstvo ljubljansko že razpisuje licitacijo za gradnjo mrtvašnice na Vrtu mrtvih. Ponudbe je treba vložiti v mestnem gradbenem uradu do 10. oktobra do 11. ure, od 27. t. m. dalje pa bodo tam na razpolago tudi razpisni pripomočki.

Za gradnjo Vrta naših umrlih je prof. Plečnik prvotni načrt precej spremenil. Ko bo Vrt umrlih na pričetku nove trase Linhartove ceste dograjen, naši mrtvci ne bodo več doma čakali svojega poslednjega romanja, temveč bodo ležali na mrtvaškem odru v kapelici sredi parka. Mestni pogrebni zavod si je spet počel prizadeval, uveljaviti obvezno polaganje mrtličev v Vrtu umrlih. A ker bi sila in ukaz zlasti na

tako tenkočutnem področju, kakor je pokopavanje dragih, brez dvoma našel na odpor, in je prav tako velike važnosti v pogledu reda in štednje, da se pogrebni posli smotno osredotočijo, se je zavod rajši odločil, da bo vse cenike boljših pogrebov, ki se bodo vršili v Vrta umrlih, znižal za 10%. Če se bo končno uresničila še želja, da dobimo cestno železnico do Sv. Križa, bo Ljubljana inno pridobila. Slika nam kaže pročelje Vrta umrlih po osnutkih prof. Plečnika, ki ga bo spredaj krasilo bogato stebrovje 140 po številu. Na desno bodo poslovni prostori in prostori za duhovščino, na levi pa prostor za cvetlice in polaganje

